

شیوازه جیاوازهکانی ئاخاوتن و رهنگدانهوهیان لهسهه باری دهرونی خویندکارانی ئامادهیی

(خویندکارانی پۆلی (۱۰، ۱۱) ی ئامادهیهکانی ناو رانییه به نمونه)

عهلی قادر همهرش^۱ - رۆژان نوری عهبدوڵلا^۲

alihamarash79@gmail.com - rozhan.noori@koyauniversity.org

^۱ بهشی زمانی کوردی، فاکهلتی پهروهرد، زانکۆی کۆیه، کۆیه، ههریمی کوردستان، عێراق.

پوخته:

ئهم تووژینهوهیه، به ناو نیشانی (شیوازه جیاوازهکانی ئاخاوتن و رهنگدانهوهیان لهسهه باری دهرونی خویندکارانی ئامادهیی (خویندکارانی پۆلی (۱۰، ۱۱) ی ئامادهیهکانی ناو رانییه به نمونه)یه، ئامانجی تووژینهوهکه، له پوی تیورییهوه، ههولیکه بۆ ناساندنی بابهتییانهی شیوازی ئاخاوتنی رۆژانهی ماموستا به رانههر خویندکاران و دواتر رهنگدانهوهی ئهو شیوازه جیاوازان، لهسهه دهرونی خویندکاران، ناساندنی چه مکهکانی (شیوازه، ئاخاوتن، دهرونزانی)، پونکردنهوهی چهند شیوازیکی جوراوجوری ئاخاوتن تهرخانکراوه، له بهشی پراکتیکی تووژینهوهکهدا، دواي ئامادهکردنی ئامرازی تووژینهوهکه و دیاریکردنی (کۆمه لگای تووژینهوهکه، نمونهی تووژینهوهکه، راستیتی و جیگیری ئامرازی تووژینهوهکه)، شیکردنهوهی ئه نجامهکان کراوه. بهشیوهی هه پهمهکی ساده، شهش قوتابخانهی ئامادهیی ناو رانییه ههلبژێردراون، (۶۰۰) فۆرمی راپرسی بهسهه خویندکارانی ههردو پۆلی (۱۰، ۱۱) ئامادهیی کراوه، (۵۰۷) فۆرمی وهلام دراوه مان به دهست گه یشتوه تهوه، به پینی پرۆگرامی (SPSS) ی ئاماری و به هۆکارهکانی ئاماری (T.TEST) بۆ یهک نمونه و دو نمونهی سهه به خو ئه نجامهکان ده رهینراون. تووژینهوهکه جگه له پێشهکی و ئه نجام، له دو تهوهر پیکدیست: تهوهری یهکه م بریتیییه له لایه نی تیوری، تهوهری دوهم بریتیییه له لایه نی مهیدانی (کارهکی) تووژینهوهکه.

کلیه وشهکان: شیوازه، شیوازی ئاخاوتن، ئاخاوتن، دهرونزانی.

پیشه‌کی

ناونیشانی توپژینه‌وه‌که: توپژینه‌وه‌که، به‌ناونیشانی (شیوازه جیاوازه‌کانی ئاخاوتن و ره‌نگدانه‌وه‌یان له‌سه‌ر باری ده‌رونی خویندکارانی ئاماده‌یی)یه، تپیدا چه‌مکه‌کانی (شیوازه، ده‌رونزانی، ئاخاوتن) پونکراونه‌ته‌وه، هه‌ندی له شیوازه جیاوازه‌کانی ئاخاوتنی رۆژانه‌ی تاکه‌کانی کۆمه‌لگا، واته‌ چه‌ند شیوازیکی جۆراوجۆری ئاخاوتن خراوه‌ته‌پرو، توپژینه‌وه‌یه‌کی مه‌یدانیش خراوه‌ته‌پرو و شیکارکراوه و ئامانجه‌کانی ده‌ره‌ینراون.

کیشه‌ی توپژینه‌وه‌که: کیشه‌ی توپژینه‌وه‌که، له‌پروی تیۆرییه‌وه، خۆی له‌وه‌دا ده‌بینیته‌وه، که ئه‌و کاره زانستی و ئه‌کادیمیانه‌ی، که ده‌رباره‌ی شیوازی ئاخاوتن دواون و زانیارییان خستوه‌ته‌پرو هه‌چیان کاری تایبته به‌شیوازی ئاخاوتن نه‌بون و له‌ژێر ناونیشانی تردا و به‌شیوه‌یه‌کی لاوه‌کی و کالۆکچ باسی شیوازی ئاخاوتنیان کردوه، له‌به‌رئه‌وه ئیمه به‌پێویستمان زانیوه کاریکی زانستی تایبته به‌ شیوازی ئاخاوتن ئه‌نجام ده‌ین و شیوازی ئاخاوتن به‌تایبته‌ی بخه‌ینه به‌ر تیشکی لیکۆلینه‌وه‌ی زانستی.

له‌روی کاره‌کیشه‌وه، هه‌چ کاریکی مه‌یدانی ده‌رباره‌ی شیوازه جۆراوجۆره‌کانی ئاخاوتن نه‌کراوه، بۆیه، ناونیشانی توپژینه‌وه‌که‌مان به‌جۆریک دا‌ر‌ش‌ت‌وه، که له‌پروی تیۆری و کاره‌کییه‌وه، بتوانین کار له‌سه‌ر شیوازه‌کانی ئاخاوتن و ئه‌و کاریگه‌ریانه‌ی که به‌هۆی ئه‌و شیوازه‌وه په‌یداده‌بن، بکه‌ین و لایه‌نی تیۆری و کاره‌کی شیوازه‌کانی ئاخاوتن بخه‌ینه به‌ر تیشکی لیکۆلینه‌وه‌ی زانستی.

گرنگی توپژینه‌وه‌که: گرنگی ئه‌م توپژینه‌وه‌یه، له‌روی تیۆرییه‌وه، له‌وه‌دایه، که ژماره‌یه‌کی زۆر شیوازی ئاخاوتنی جیاوازی خستوه‌ته‌پرو، که له‌ توپژینه‌وه‌کانی پێش خۆیدا ده‌رباره‌ی شیوازی ئاخاوتن، به‌و بر و چرپیه به‌رچاوناکه‌ون، هه‌ولیکی ته‌واوی داوه به‌پیی توانا له‌ زۆرتین جۆری شیوازی ئاخاوتن بدویت و لیکۆلینه‌وه‌یان ده‌رباره‌ بکات، له‌روی کاره‌کیشه‌وه هه‌ولیداوه کاریگه‌ری شیوازه جیاوازه‌کانی ئاخاوتن له‌سه‌ر لایه‌نی ده‌رونی به‌رانبه‌ر بخاته‌پرو و ئه‌و باره‌ ده‌رونییه جیاوازه‌ی له‌ ئه‌نجامی کاردانه‌وه به‌هۆی ئه‌و شیوازه‌ و کارتیکه‌ره‌کانی چوارده‌وری ژینگه‌ی ئاخاوتن و ده‌وربه‌ره جیاوازه‌کانی ئاخاوتنه‌وه دیته‌کایه‌وه، بخاته به‌ر تیشکی لیکۆلینه‌وه‌ی زانستی و له‌ رینگای توپژینه‌وه‌یه‌کی مه‌یدانییه‌وه بیان سه‌لمینیت.

ئامانجی توپژینه‌وه‌که: ئامانجی توپژینه‌وه‌که، بریتیه‌یه له‌ خستنه‌پروی زۆرتین جۆری باوی شیوازی ئاخاوتنی ناو کۆمه‌لگا، و شیکاری کاریگه‌رییه جیاوازه‌کانی ئه‌و شیوازه جیاوازه‌ له‌سه‌ر ده‌رونی گۆیگر و دیاریکردنی ئه‌و کاریگه‌ریانه‌ی، که له‌ ئه‌نجامی بیستنی ئه‌و شیوازه جیاوازه‌وه به‌ره‌مه‌دین، ئه‌مه‌ش له‌ رینگه‌ی چه‌ند ئامانجیک که له‌ توپژینه‌وه مه‌یدانییه‌که‌دا له‌سه‌ر خویندکاران جێبه‌جێکراوه، دیاریکراون و کاریان له‌سه‌ر کراوه.

سنور و کەرەستەى توێژینه‌وه‌که: سنورى توێژینه‌وه‌که، (شیوه‌زارى سلیمانى) دیالیکتی ناوه‌پاستى زمانى کوردییە، کەرەستەى توێژینه‌وه‌که‌ش ئاخاوتنى قسە‌پیکەرانی ئەو شیوه‌زارەیه و کۆى نمونه‌کان و شیوازه‌کان، لەو شیوه‌زارەى زمانى کوردی وەرگیراون، سنورى توێژینه‌وه‌ مه‌یدانییه‌که‌ش، بریتییە لە خوێندنگا ئاماده‌ییه‌کانى ناو رانیه، کەرەستە‌کانیشی بریتین لە فۆرمى راپرسی و خوێندکارانی پۆلى (۱۰، ۱۱)ى خوێندنگا ئاماده‌ییه‌کانى ناو رانیه.

رێبازى توێژینه‌وه‌که: بە‌شه تیۆرییه‌که‌ى توێژینه‌وه‌که، بە‌پێى (رێبازى وه‌سفى شیکاریى) ئە‌نجام دراوه. لە بە‌شه پراکتیکیه‌که‌ى توێژینه‌وه‌که‌شه‌دا، (رێبازى وه‌سفى به‌راوردکاری)، بە‌هاوکارى پرۆگرامى (SPSS)ى ئامارى بۆ شیکردنه‌وه داتاكان، بە‌کارهاتوه.

ناوه‌پۆكى توێژینه‌وه‌که: ناوه‌پۆكى توێژینه‌وه‌که، جگه‌ لە پێش‌ه‌كى لە دو توه‌ر پیکهاتوه، توه‌رى یه‌که‌م بریتییە لە‌لایه‌نى تیۆرى توێژینه‌وه‌که، بۆ ناساندنى چه‌مکه‌کانى (شیواز، ئاخاوتن، دهر و نزانى)، پونکردنه‌وه‌ى چه‌ند شیوازیكى جۆراوجۆرى ئاخاوتنى وه‌ک: (شیوازی جوانکاری لە ئاخاوتندا) (اسلوب التثویق)، شیوازی ئاخاوتنى نه‌رم و نیا (ئاسایی)، شیوازی ئاخاوتنى توندوتیژ... هتد ته‌رخانکراوه، توه‌رى دوهم بریتییە لە‌لایه‌نى مه‌یدانى توێژینه‌وه‌که، لەم به‌شه‌دا دواى ئاماده‌کردنى ئامرازى توێژینه‌وه‌که، دیاریکردنى (کۆمه‌لگای توێژینه‌وه‌که، نمونه‌ى توێژینه‌وه‌که، راستیتى و جیگیرى ئامرازى توێژینه‌وه‌که)، شیکردنه‌وه‌ى ئە‌نجامه‌کان کراوه. بە‌شیوه‌ى هه‌ر په‌مه‌كى ساده، شه‌ش قوتابخانه‌ى ئاماده‌یی ناو رانیه هه‌لبژێردراون، (۶۰۰) فۆرمى راپرسی به‌سه‌ر خوێندکارانى هه‌ردو قوناغى (۱۰، ۱۱) ئاماده‌یییدا دابه‌شکراوه، (۵۰۷) فۆرمى وه‌لامدراوه‌مان به‌ده‌ست گه‌یشته‌وه‌ته‌وه، بە‌پێى پرۆگرامى (SPSS)ى ئامارى و به‌هۆکاره‌کانى ئامارى (T.TEST) بۆ یه‌ک نمونه و دو نمونه‌ى سه‌ربه‌خۆ ئە‌نجامه‌کان دهرهینراون.

توه‌رى یه‌که‌م: لایه‌نى تیۆرى توێژینه‌وه‌که

ناساندنى چه‌مکه‌کان:

پیناسه‌کردنى هه‌ر بابه‌تیکى زمانه‌وانى یان ئە‌ده‌بى کاریکى ئاسان نییه، به‌تایبه‌تى بابه‌ته‌کانى زمان جیگای مشتومرى توێژه‌رانى بواری زمانناسین، زمانه‌وانان چه‌ندین پیناسه‌ى جۆراوجۆریان بۆکردون.

یه‌که‌م: چه‌مكى شیواز:

- شیواز: بریتییە لەو تێبینیانه‌ى، که‌ لە ئە‌نجامى کاردانه‌وه‌ى وه‌رگه‌ر بۆ ئەو نامه‌یه‌ى پێیده‌گات دروست ده‌بن. (ابوالعدوس، ۱۹۹۹: ۱۲۶).

- شـیـواز: رـیـگـایـهـکـه بـۆ به کارهینانی تایبتهی زمان له چوارچیویهکی دیاریکراودا، له لایهن کهستیکی دیاریکراوهوه بۆ مه بهستیکی دیاریکراو. (Leech and Short,1981:10).

- شـیـواز له دۆخیکهوه بۆ دۆخیکهتر له کهستیکهوه بۆ کهستیکی تر له هه مان زماندا دهگۆریت. (Hebron,2004:187).

- شـیـواز: بریتیه له تایبته نهدیه کانی ئه و دۆخه، کارده کاته سه ر هه لبژاردنی که ره سه ته کانی زمان. (Palmer,1976:64).

- شـیـواز: فاکته ریکی کومه لایه تیه، که ده بیته سه ر چاوه ی جیاوازی گوتاری تاک، به بۆنه ی دۆخی به کارهینانیه وه پله به ندی و جیاوازی له شیوازی ئاخاوتندا پوده دات. (G.Yule,1985:244).

دوهم: چه مکی دهرونزانی:

دهرونزانه کان به گۆیره ی پوانگه ی جیاوازی خۆیان بۆ چه مکی دهرونزانی، کومه لای پیناسه ی جیاوازیان بۆ چه مک و زاراوه ی دهرونزانی کردوه. به پێی پتیویست هه ندی له و پیناسانه ده خه یه پرو:

- دهرونزانی لقیکی زانستییه له ره فتار و پرۆسه عه قلییه کان ده کۆلیته وه. (اسماعیل و سعید، ۲۰۱۹: ۱۶)

- دهرونزانی ئه و زانسته یه، که له ره فتاری مرۆف ده کۆلیته وه، که له ئه نجامی وروژینه ره کان ده رده که ویت و به دوا ی پرۆسه مه عریفیه کانی و ئه زمونه کانییدا ده گه ریت". (عزیز، ۲۰۱۴: ۲۳)

سێهه م: چه مکی ئاخاوتن:

چه مکی ئاخاوتن، فراوانه ته نها واتایه کی دیاریکراو ناگریته خو، شاره زایان کۆکنین له سه ر دیاریکردنی، چیه تی ئاخاوتن و ئه و بابته تانه ی ئه و چه مکه ده یانگریته وه، "ئاخاوتن قسه یه که له نیوان دو به شداربو یاخود زیاتر که به بی سانسۆر بدوین" (Levinson,1983:248)، ئه مه ش واتا بونی ئاخپوه ر و بیسه ر له زۆربه ی باره کاند مه رجه له ئاخاوتندا، "ئاخاوتن وه ک دانه یه کی زمانه ی به شیکی دانه براره له کرده ی گه یاندن، که له نیوان دو به شداربو یان زیاتر پوده دات، که بۆ ئامانجیکی دیاریکراو ئه نجام ده دریت" (Hudson,1986:107)، "به لام (هاریس) رایه کیتری هه یه و پیکه اتنی زمان ده داته پال ئاخاوتنی لکاو" (کاکل، ۲۰۰۲: ۱۰)، ئه مه ش واته ئاخاوتن، چه مکی په یوه ندیکردن (Communication) یش له خو ده گریت، له به ره وه ی ئاخاوتن، قسه کردن و وه لامدانه وه ی نیوان دو که سه، واته گفتوگۆکردن (Conversation) ده که ویته چوارچیوه ی ئاخاوتن، هه روه ها وشه کانی (Speech)، (Speaking)، (Discourse)، ده که ونه هه مان چوارچیوه وه، هه ر له به ره ئه و هۆکاره شه، که (سۆسیر) پێی وایه "ئاخاوتن کۆی ئه و قسانه یه که خه لک ده یانلین" (سۆسیر، ۲۰۱۸: ۴۷)، به پێی برۆای سۆسیر ئاخاوتن هه مو جوړیکی قسه کردن ده گریته خو.

هه ندی شیوازی جوړاوجۆری ئاخاوتن

يه كههه: شيوازی جوانکاری له ئاخاوتندا (اسلوب التشويق في الكلام):

ئهو شيوازه ئاخاوتنهيه، كه ئاخيوهر كار له سههر جولاندى چهز و خولياى گويگردهكات، كار له سههر جوشدان و جولاندى ههست و سوز و خولياكانى گويگر دهكات، جوش و خروشيكي ناوهكى تيدا دروست دهكات. "هاندانيكه، كه بهردهوام له پيش ئه و پهفتاره خواراوانه دا دهيكهت، كه دهتههوى ئه نجاميان بدهيت، بوئه وهى بهرانبهر ئارهزويان بكات، و له هه مان كاتيشدا كاريگهري راسته وخوى له سههر هه بئ" (جلو، ١٩٩٤: ٣٠).

دوهم: شيوازی ئاخاوتنى نهرم ونيان/ئاسايى:

گفتوگوى مروقه كان له بارى ئاسايى ژيانى پوژانه ياندا، له و جوهرهيه، له كه شيكى ئارام و بارىكى دهرونى ئارامدا و له سههر بنچينهى ريز و خوشه ويستى، ئاخاوتنه كانيان به ريوه ده بن، پيكهاتهى ئه م جوهره ئاخاوتنه، بابه ته هه مه جوهره كانى ئاخاوتن، و بابه ته كانى هه والپرسين و چاكوچونى، و بابه ته كو مه لايه تيبه كانه "له نيوان دوست و براده راندا به كارديت، يا خود له نيوان كو مه له كه سانىكى ئاسايى و ناسياودا به كارديت" (شمس، ٢٠٠٦: ٣٨)، گفتوگو نيوان سهردانىكه ران و فه رمانبه رانى، ناو فه رمانگه كان، له بارى ئاسايى و دهرونى ئارامدا، له م جوهره ئاخاوتنه يه.

سييههه: شيوازی ئاخاوتنى توندوتيز:

هه ر كاتيک هو كاريك يان كارتىكه ريكي ده ره كى يا خود ناوه كى، بارى ئارام و ئاسايى ئاخيوهر تىكبات، توشى هه لچونى دهرونى و شيوانى دهرونى دهكات و كاريگه رى و په نگدانه وهى راسته وخوى له سههر ده ربهرين و شيوانى ئاخاوتنى ئاخيوهر ده بيت، شيوانى ئاخاوتنه كهى له ئاخاوتنىكى ئاسايى نه رم و نيانه وه، ده گو ريت بو شيوانىكى رهق و توندوتيز و نائاسايى، "به كاره ينانى شيوانى رهق له لايه ن قسه كه ره وه، كاريگه رى نيگه تيفى له سههر بارى دهرونى گويگر هه يه" (سه رچاوهى پيشو: ٣٩)، ئه مه ش واده كات، په وشى ئاخاوتنه كه به ره و ئالوزى و شله ژان بچيت.

چوارهم: شيوازی ئاخاوتنى راسته وخو:

له م شيوانه دا ئاخيوهر به شيوه يه كى راسته وخو بهرانبهر گويگره، و روبه رو و راسته وخو، وشه كانى ئاراسته ي گويگر دهكات، و په يامه كانى به رون و راشكاوى، بو گويگر ده گوازى ته وه، و پيوسىتى به هو كاري گويزه ره وه يان كه سيكى تر نابيت، بو ئه وهى، په يامى ويستراو به بهرانبهر بگه يه نئ. ئه م شيوانه، له گفتوگوى پوژانه ي نيوان ئاخيوهران، و په يوه ندييه ته له فونيبه كان، و پيشكه شكردى وتارى راسته وخو به كارديت "شيوانى راسته وخو مامه له كردنى راسته وخو و روبه رو... به وه جيا ده كر يته وه، كه گرنگى به

لېهاتويي وشاره زاييه كاني ئاخاوتن ده دات. به وه دهناسرېته وه، كه ئاخيوهر و گوڭگر، روه پرون و راسته وخو زانيارى ئالوگوڭر ده كه ن و گفتوگو ده كه ن" (عتيقه، ۲۰۲۱: ۲۵).

پېنجهم: شيوازى ئاخاوتنى هه ره شه ناميز:

ليره دا باره ده رونييه كه، ده گاته راده ي ته قينه وه و به رانه ر كوئترپولى خو ي له ده ست ده دات، و ناتوانى به سه ر كار دانه وه كانييدا زالبي، سنوره كاني گفتوگو و ئاخاوتنى ئاسايى ده به زينيت و ده گاته ئاستى هه ره شه كردن و ترساندنى به رانه ر به كار دانه وه ي نه شياو" ئه مه ش ره نگدانه وي ده بيت و كاريگه رى له سه ر بارى ده روني گوڭگره كاني ده بيت" (شمس، ۲۰۱۳: ۳۱) هه نديجار هه ره شه كان مه ترسى گيانين و هه نديجارىش مه ترسين بو سه ر به رژه وه ندييه كاني گوڭگر.

شه شه م: شيوازى ئاخاوتنى ريزدارانه:

ريزگرتن، پيوستيه كي ده رونييه بو مروڤ، هاوشيوه ي ئاو و هه وا و خواردن، بويه مروڤ به ره وش و ئاكار و هه لسو كه وتى روزه نه ي په يام ده نيرى بو ده وره برى، كه ئاره زو ده كات، ريزى بگيريت، له به رئه وه ده بينين، هه مو مرڤيكي ده رون دروست، له گه ل به رانه ر و ده وره برىدا، ريزدارانه مامه له ده كات و ده دوى" تاك، به مه به ستى جيخوش كردن و راگرتنى هاوسه نكي له نيوان خو ي و كومه لدا پيوستى به خو گونجانن هه يه، ئه مه ش به شيوه يه ك گشتى به زمان ده كریت" (سه رچاوه ي پيشو: ۷).

هه وه ته م: شيوازى ئاخاوتنى ناريزدارانه:

هه ر كات بارى ده روني ئاسايى كه سيك و كارتيكه ره ده رونييه كاني گوڤان و ژينگه و ده وره برى ئاسايى ئاخاوتن گوڤان له دوخى ئاسايى ده رچون، ره نگدانه وه ي له سه ر ده روني كه سه كه ده بيت، كار دانه وه ي نا ئاسايى له ده ده كه ويت، ده گاته ئاستى شاندى كه سايه تى بي ريزيكردن به به رانه ر و سو كاتى پيكردن و به زاندى هه مو سنوره كاني ئاخاوتنى ئاسايى و ريزدارانه" سه ي باش به سه ر زمانيدانايه ت... وشه كاني نه رينييه... زوردارى ده كات و ئازاوه دروست ده كات" (ره فيق، ۲۰۲۰: ۲۶۶-۲۶۷). له راستيدا ئه و شيوازه به شيك نييه، له كه سايه تى و سروشتى ئه و ئاخيوهره، به لكو هو كار و كارتيكه ريكي ده ره كي يا خود ده روني توشى هه لچون و بارىكي نا ئاسايى و شه ژانى ده روني كردوه.

هه شه ته م: شيوازى ئاخاوتنى (تابو) جنيودان:

ناشيرنترين و نزمترين شيوازى ئاخاوتنه، هه ندى جار ئاخيوه ريك له وپه رى هه لچون و شه لژه او ي ده روني دا هانده با ته به ر شيوازى جنيودان، ئاخيوهر كومه لى ده سه ته واژه و په يقى تابو به كاردىنى، له سنورى ئاخاوتنى باو و ريبيدراو ده ره چيت" چه ندين چه مكي تابو و ريگه پينه دراو له روى كومه لايه تيه وه هه يه، له وانه يه كلتور پيى هه زم نه كریت، كاتيک وشه كان ده لكينرين به و چه مكانه وه، ده شيت ئه م چه مكه نيگه تيقانه

وشهكان و بهكاربهرانيان بهریت بۆ ئهوهی له لایهن كۆمهلهوه پهنجهی تاوانیان بۆ دريژ بکريت" (فهرج، ۲۰۱۱: ۶۰-۶۱). ئه و بارهش ههنديجار پهيوهندی به تیکدانی باری دهرونی ئاخيوهرهكهوه ههیه، له لایهن دهورو بهرییهوه.

نۆیههه: شیوازی ئاخوتنی ناراستهوخۆ:

له شیوازی ئاخوتنی ناراستهوخۆدا، ئاخيوهر پهيامهکانی به شیوهیهکی نادیار و تهماوی دهردهبریت، و راستهوخۆ قسهکانی رو له کهسی مه بهست نییه و ناراستهی ئهوی ناکات، بهلام مه بهست و واتای قسهکانی رو له کهسی مه بهسته "ستراتیژیکه، که ئاخيوهر مه بهستی خۆی پێ دهردهبریت، به بارکردنی واتایهکی زیاتر له سههر ئه و وشه و دهستهواژانهی دهریان دهربریت، بۆ ئهوهی پهيامهکهی واتایهکی زۆر زیاتر بگهیهنێ له و وشه و دهربراهه زمانییانهی که دهریاندهبریت" (کاظم والبدری، ۲۰۲۱: ۳۶۶).

دهیههه: شیوازی ئاخوتنی فهرمی:

ئهم شیوازه زیاتر له گفتوگو فهرمییهکاندا بهکار دیت، به تاییهتی له کۆبونهوهکاندا، فهرمانبهران له گهله به پیره بهر و سههرپهرشتیارهکانیاندا، ئهم شیوازه بهکار دینن و خویان دورد هگرن، له شیوهی نافهرمی (بازاری) "له ئاخوتنی روژانه شدا، شیوازی فهرمی له نیوان ئه و قسه کهر و گوێگرانه دا په پیره و دهکریت که په یوهندی نیوانیان و پله و پایه ی کۆمه لایه تییان زۆر له یه که وه دورن... وهک ئاخوتنی خزمه تکار له گهله ئاغا و بهگ و گه وره کهیدا، سهرباز له گهله ئه فسه ره کهیدا" (شمس، ۲۰۰۶: ۳۸). به گشتی ئهم شیوازه تاییه ته به شوین و کات و بۆنه ی دیاریکراوه وه.

یازدهیههه: شیوازی ئاخوتنی راویژکاری:

شیوازیکی نیمچه فهرمییه، زیاتر وهک شیوازیکی پیشه یی دیته بهرچا، یارمه تی گوێگر یان به رانه ر دهات، به پیدانی زانیاری پنیوست دهرباره ی بابه تیکی دیاریکرا، راویژکاره کان زانیاری و رینمایی پنیوست دهن، به راویژپیکه رهکانیان، دهرباره ی بابه تی راویژ له سه رکراو "راویژکاران که تاییه تکارون بۆ یارمه تیدانی خه لک... ده بیت هه ولبدن، بۆ گه یشتن به ئاستی پنیوستی به شداریکردن و تیگه یشتن له بریکاره کانیان، و دروستکردنی په یوهندییه کی باشی کارکردن، له گهله بریکاره کانیان"، (Church&Bruk, 1993:7).

تهوهری دوهم: لایه نی مهیدانی توێژینه وه که:

میتۆدی توێژینه وه که:

له ليكۆلینهوه زانستییهكاندا هه‌میشه هه‌ول دهریت په‌یره‌وی یه‌ك میتۆد یان ریبازیکي ليكۆلینهوه بکریت، به‌لام هه‌ندیجار توێژهر به‌هۆی خواستی ليكۆلینهوه‌که‌ی ناچار ده‌بیت، پشت به‌ زیاتر له میتۆدیک به‌ستیت، به‌ تایبه‌تی له‌و ليكۆلینه‌وانه‌ی که‌ لایه‌نی کاره‌کیان تیدایه،"ده‌توانریت له‌ ئاماده‌کردنی ليكۆلینه‌وه‌یه‌کدا له‌ یه‌ك میتۆد زیاتر به‌کاربه‌یهریت"(حسن، ۱۹۷۱: ۳۳۴). میتۆده‌کان به‌گشتی هۆکارن بۆ ده‌ستختنی کۆمه‌لیک زانیاری که‌ شیایوی به‌رواردکردن،"ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ ده‌ره‌خسین، که‌ ئه‌نجامه‌کان بکرین به‌ ژماره‌ و به‌شیوه‌یه‌کی گشتی راقه‌ی چه‌ندایه‌تی بۆ داتا به‌ده‌سته‌هاتوه‌کان بکریت"(محسنی، ۲۰۰۱: ۱۶۲). به‌ گوێره‌ی سروشتی توێژینه‌وه‌که‌مان، له‌م به‌شه‌دا، ناچار په‌نامان برده‌وته‌به‌ر (میتۆدی وه‌سفی به‌راوردکاری) و له‌ (میتۆدی وه‌سفی شیکاری) لامانداوه، که‌ له‌ به‌شی یه‌که‌م و دوهمی ليكۆلینه‌وه‌که‌دا په‌یره‌ومان کردوه،"میتۆدی وه‌سفی به‌راوردکاری به‌کارده‌یت بۆ به‌راوردکردن و ليكۆلینه‌وه‌ی دیاره‌یه‌ک له‌ کۆمه‌لگه‌یه‌کدا، ته‌نانه‌ت ده‌توانرێ به‌راوردی کۆمه‌لگه‌یه‌ک به‌ کۆمه‌لگه‌یه‌کی تری پییکریت"(محمد، ۱۹۸۳: ۲۲۷). "به‌مه‌به‌ستی گه‌یشتن به‌و راستیانه‌ی که‌ په‌یوه‌ستن به‌ کیشه‌ و گرفته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی مرۆف، که‌ له‌ ئیستادا هه‌ن"(طعمه، ۲۰۰۹: ۳۴۱).

یه‌که‌م: کۆمه‌لگه‌ی توێژینه‌وه‌که‌:

مه‌به‌ست له‌ کۆمه‌لگه‌ی توێژینه‌وه‌ بریتیه‌ له‌ "هاوولاتیانی ولاتی که‌ کاتیکی دیاریکراودا، قوتابیانی کۆلیژیک یان قوناغیکی دیاریکراوی خویندن، به‌شداربوانی هیلیکی ته‌له‌فون...هتد کۆمه‌لگه‌ی ليكۆلینه‌وه‌ پیکده‌هینن"(حسن زاده، ۲۰۰۳: ۹۸). هه‌روه‌ها مه‌به‌ست له‌ کۆمه‌لگه‌ی ليكۆلینه‌وه‌ "بریتیه‌ له‌ هه‌مو تاکه‌کان یان شته‌کان یا ئه‌و که‌سانه‌ی بابه‌تی ليكۆلینه‌وه‌که‌ پیکده‌هینن، یاخود"هه‌مو ئه‌و ره‌گه‌زانه‌ی که‌ په‌یوه‌ندیان به‌ کیشه‌ی ليكۆلینه‌وه‌که‌وه‌ هه‌یه‌ و توێژهر ده‌یه‌هویت ئه‌نجامی ليكۆلینه‌وه‌که‌یان به‌سه‌ردا بگشتینن"(دویدری، ۲۰۰۸: ۳۰۵-۳۰۶). کۆمه‌لگه‌ی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ بریتیه‌ له‌ قوتابیانی هه‌ردو قوناغی خویندنی(۱۱،۱۰)ی ئاماده‌یی، له‌ قوتابخانه‌ ئاماده‌ییه‌کانی(قه‌زای رانیه‌/ئیداره‌ی سه‌ربه‌خۆی راپه‌رین/پاریزگای سلیمانی/هه‌ریمی کوردستان-عیراق).

دوهم: نمونه‌ (Sample) ی توێژینه‌وه‌که‌:

نونه‌ی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌، به‌شیوه‌یه‌کی هه‌رهمه‌کی ساده‌ دیاریکراوه‌، که‌ پیکهاتبو له‌، قوتابیانی هه‌ردو قوناغی خویندنی(۱۱،۱۰)ی ئاماده‌یی، له‌ قوتابخانه‌ ئاماده‌ییه‌کانی(قه‌زای رانیه‌/ئیداره‌ی سه‌ربه‌خۆی راپه‌رین/پاریزگای سلیمانی/هه‌ریمی کوردستان-عیراق).

سێهه‌م: نامزای توێژینه‌وه‌که‌:

لەم لیکۆلینەوه مەیدانییەدا، بەمەبەستی کۆکردنەوهی زانیاری و داتازمانییەکان، فۆرمی راپرسی بۆ کۆکردنەوهی زانیاری پێویست بەکارهێنراوه، که شیوازیکی باو و بەربلاوی لیکۆلینەوهکانە لەسەر ئاستی جیهانی لە ئیستادا "ئەمڕۆ (پرسیارنامە) ئامرازکی باوی لیکۆلینەوه زانستییهکانە... هەرۆه ئامرازکی راستەوخۆ و گونجترین و کاریگەرترین کەرەستە کۆکردنەوهی زانیارییه" (سەرم و دیگران، ۲۰۰۴: ۱۴۱). بۆ ئەم مەبەستەش فۆرمی راپرسییهکەمان ئاراستە ی ژمارهیهک خویندکاری ئامادهی کردوه و ۆلامەکانمان وەرگرتوهتەوه و شیکارمان کردوه.

راستی ئامرازی کۆکردنەوهی زانیاری:

چەند رینگایەک ههیه بۆ زانیاری پێوهی راستی ئامرازی کۆکردنەوهی زانیاری، لەبەر ئەوهی فۆرمی راپرسییهکە ئیمه، به شیوهی وەرگیران لە زمانی (عەرەبی) ئامادهکراوه و وەرگیردراوه، مانای وایه که پێشتر به سەرپەرشتی چەندین پسیۆری تایبەت ئامادهکراوه و ههموههنگاوه پێویستییهکانی، راستاندن و چەسپاندن (الصدق والثبات) ی بۆ کراوه، ئەو ئەرکە ی لەسەر ئیمه لابرده و پێویست نییه، که ئیمه جاریکی تر دوباره ی بکەینهوه، بەلام بەپێی رینمایی ئەو شارەزایانە ی که راپۆزیمان پیکردون، ئیمه تهنه پێویست بوه، که راستگویی وەرگیرانی بۆ ئەنجام بدهین، بۆ دلایه یان له راست و دروستی وەرگیرانهکه، به شارەزایهک له زمانی عەرەبی که زمانی کوردی بهباشی دهزانی وەرمانگیراوهته سهه زمانی کوردی، پاشان به شارەزایهکی تری زمانی عەرەبی که ئەویش زمانی کوردی بهباشی دهزانی، کوردییهکهمان دوباره کردوهتەوه به عەرەبی، دواتر ههه دو نمونهکهمان به شارەزایهکی تری زمانی عەرەبی و کوردی بهراوردکردوه، دەرکوت که جیاوازییهکی زۆر کهمیان ههیه، که شایهنی ئەوه نهبو له بهرچاو بگیری، له کۆتاییدا، بریارمانداوه، که فۆرمهکه دابهشی سهه تاکهکان بکەین.

جیگیری ئامرازی کۆکردنەوهی زانیاری:

یهکیکی تر له تایبەتمەندییهکانی ئامرازی کۆکردنەوهی زانیاری ئەوهیه، که دلایه یان له بونی خهسلهتی جیگیری ئامرازی کۆکردنەوهی زانیاری، بایهخی پێوانهکردنی نمره ی جیگیری ئامرازی کۆکردنەوهی زانیاری لیکۆلینەوهی مەیدانی له وهدايه که ههه کات بهکارمانهینا ههمان ئەنجام بدات بهدهستهوه. "جیگیری به مانایه دیت که ئامرازهکه چەندجار لهگهڵ ههمان گروپ و سامپیل و له ههمان ههلومه رجدا، جیبه جیبه کیریت، ده بێت ههمان ئەنجام به دهستهوه بدات" (بۆکانی، ۲۰۲۰: ۱۵۶)، ئیمهش بۆ دهرهینانی جیگیری ئەم ئامرازه پشتمان بهستوه به هاوکۆکه ی په یوهندی (ئه لفا کرو نباخ)، که دوا ی جیبه جی کردنی پێوه ره که و بهکارهینانی (۶۰) فۆرمی راپرسی (ئامرازه کهمان) له جیبه جی کردنی کۆتایی بۆ دهرهینانی جیگیری پێوه ره که، بریتیبو له (۸۹، ۰)، بۆ شیوازه بهکارهاتوهکان، واته ته وهری یه کهمی ئامرازه که (فۆرمی راپرسی)،

هه مان شتمان بۆ کارىگهرييه دهرونىيه كان واته تهوهري دوهى ئامرازه كه (فۆرمى راپرسىيه كه) دوباره كرده وه، دهركه وت كه جيگيرى ئه و تهوه رهش برىتى بو له (0,88)، ئه مهش واته ئامرازه كه مان پله يه كى جيگيرى به رزى هه يه.

شيكردنه وهى ئه نجامه كان:

دواى پرۆسه ي دابه شكردنى فۆرمى راپرسىيه كه (ئامرازى كۆكردنه وهى زانيارىيه كه) به سه ر تاكه ديارىكراوه كان (خويندكاران)ى نمونه ي ديارىكراوى ليكۆلینه وه مهيدانىيه كه، له كۆمه لگه ي ليكۆلینه وه مهيدانىيه كه دا، دواتر وه رگرتنه وهى فۆرمى راپرسىيه كه له خويندكاران، پاشان گۆرىنى وه لامى خويندكاران بۆ داتاي به كار هينراو له پرۆگرامى (SPSS)ى شيكردنه وهى ئامرازى، سه رجه م ئه نجامه كانى ليكۆلینه وه مهيدانىيه كه، كه داتايان بۆ كۆكرا بۆ وه، به پيى ئامانجه ديارىكراوه كان به م شيوه يه بون:

ئامانجه يه كه م: زانينى باوترين شيوازى به كار هاتو

بۆ ده رهينانى ئه م ئامانجه (باوترين شيوازى به كار هاتو)، بۆ ديارىكردنى زۆرترين به كار هينانى شيوازى كه له شيوازه كانى ناو فۆرمى راپرسىيه كه مان، له نيوان پرسىياره كانى (1-11)ى واته تهوه رى يه كه مى فۆرمه كه، كه تايبه تن به شيواز، پشتمان به ستوه به (ناوه نده ژميره يى به ده سه اتو)، كه به پيى به رزترين ناوه نده ژميره يى شيوازه به كار هينراوه كان له لايه ن مامۆستايان به و شيوه بو، كه له خسته ي ژماره (1) دا، ئاماژه ي پيدراوه، كه به رزترين باوترين شيوازى به كار هينراو، كه زۆرىنه ي مامۆستايان به شيوه يه كى به رچاو به كار يانه يناوه، برىتية له: (به ئاسانترين ريگا هه ولئى گه ياندى زانيارىيه كان ده دات به بي ئالۆز كردن)، كه (ناوه نده ژميره يى) هكه ي (3,08) بو، هه روه ها كه مترين شيوازى به كار هاتو، كه مامۆستايان به ريژه يه كى كه متر پشتيان پى به ستوه برىتية له: (وانه كانى به نمونه ي چيروك و هوكارى هاو كار ده وه له مه ند ده كات)، كه (ناوه نده ژميره يى) هكه ي (2,56) بو. ئه وهش سه له مينه رى ئه و پاسىتية يه، كه ئاخيوه رانى زمان، بۆ گه ياندى په يامه كانيان، پشت به شيوازى ئاخاوتنى ساده و ئاسان ده به ستن، كه كه سانى به رانبه ر به ئاسانى و به بي ماندوكردنى زۆرى ميشك بتوانن تيببگه ن، خويان دوره گرن له ئالۆز كردن و سه رليشيواندى به رانبه ر.

خشته‌ی ژماره (۱) ناوه‌نده ژمیره‌ی به‌کاره‌ینانی شیوازه‌کان له زۆرتین شیوازی به‌کارهاتو بۆ که‌مترین شیوازی به‌کاهاتو

ز	برگه	ناوه‌نده ژمیره‌ی وه‌لامدانه‌وه
۱	به‌ئاسانتین رینگا هه‌ولی گه‌یاندنی زانیارییه‌کان دهدات به‌ی ئالۆزکردن.	۳,۰۸
۲	به‌و په‌ری جدییه‌وه مامه‌له له‌گه‌ل تاییه‌تمه‌ندی قوتاییه‌کانی ده‌کات.	۳,۰۱
۳	پون و راشکاوه له‌ گوفتارو ره‌فتاریدا بۆ ئه‌وه‌ی که‌سانی تر چاوی لێکه‌ن.	۳
۴	به‌رده‌وام له‌ رینگای گفوتگۆوه هه‌ولده‌دات، قه‌ناعه‌ت به‌ قوتاییه‌کانی بکات.	۲,۹۳
۵	وانه‌که‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی ساده و خۆش پیشکه‌ش ده‌کات.	۲,۹۳
۶	له‌ ناوه‌وه‌ی وانه‌که‌ی قسه‌ی خۆش به‌کاردینیت بۆ دوباره هاندان و گه‌رمکردنه‌وه‌ی وانه‌که‌.	۲,۸۴
۷	به‌و په‌ری نه‌ینییه‌وه مامه‌له له‌گه‌ل تاییه‌تمه‌ندی قوتاییه‌کانی ده‌کات.	۲,۸۳
۸	رابو بو‌چونی قوتاییه‌کانی وه‌رده‌گریت بۆ هه‌مو باب‌ه‌تیکی په‌یوه‌ندیار به‌ پرۆسه‌ی فیترکردن.	۲,۷۷
۹	بۆ گفوتگۆکردن له‌گه‌ل قوتاییه‌کانی، هه‌ولی دۆزینه‌وه‌ی زمانی په‌یوه‌ندی دهدات.	۲,۶۸
۱۰	خۆی به‌دور ده‌گریت له‌ دوباره‌کردنه‌وه‌ی بیزارکه‌ری زانیارییه‌کان.	۲,۶۱
۱۱	وانه‌کانی به‌ نمونه و چیرۆک و هۆکاری هاوکار ده‌وله‌مه‌ند ده‌کات.	۲,۵۶

ده‌بینین، که‌ نزمترین (ناوه‌نده ژمیره‌ی) بریتییه له: (۲,۵۶)، به‌ گه‌رانه‌وه بۆ پێوه‌ره‌که، که‌ چوار بژاردی هه‌بو به‌م شیوه‌یه:

هه‌میشه	زۆرجار	هه‌ندیجار	به‌ده‌گمه‌ن
۴	۳	۲	۱

هه‌ر بژاردیه‌ک به‌و شیوه‌ی، که‌ له‌ خشته‌که‌دا دیاره نمره‌ی دراوه‌تی، به‌های (۱) بۆ وه‌لامی (به‌ده‌گمه‌ن) دانراوه و به‌ شیوه‌ی به‌ دوا‌ی یه‌کدا، به‌های (۴) بۆ وه‌لامی (هه‌میشه) دانراوه، ده‌ره‌ینانی (ناوه‌نده‌گریمانه‌ی) برگه‌یه‌کی بنچینه‌ی، که‌ ده‌کاته (۲,۵) به‌ به‌راوردکردنی ئه‌م ناوه‌نده ژمیره‌ییانه‌ی سه‌ره‌وه، ده‌رده‌که‌ویت، که‌ هه‌مو ئه‌و شیوازانیه‌ی که‌ له‌ ناو فۆرمه‌که‌دا ئاماژه‌یان پێدراوه، له‌لایه‌ن مامۆستایه‌نه‌وه به‌کارهاتون، به‌لام

به‌ش‌یوهی جیاواز، وه‌کو له خشته‌ی ژماره (۱) دا ئاماژه‌یان پیدراوه. بۆ زیاتر پونکردنه‌وهی وه‌لامی خویندکاران، دهرباره‌ی ههر یه‌ک له بره‌گه‌کانی ناو فۆرمه‌که به ش‌یوهی سه‌ربه‌خۆ، له خشته‌کانی دواتر دا ئاماژه‌یان پیدراوه، به ژماره‌ی وه‌لامی خویندکاران و ریژه‌ی سه‌دی پونکردنه‌وه‌یان له باره‌وه دراوه. وه‌ک:

بره‌گی یه‌که‌م: له خشته‌ی ژماره (۲) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ ههر بژارده‌یه‌کی بره‌گی یه‌که‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و ریژه‌ی سه‌دی ههر بۆ ههر بژارده‌یه‌ک خراوه‌ته‌رو

خشته‌ی ژماره (۲) ژماره و ریژه‌ی وه‌لامه‌کانی بره‌گی (به‌ئاسانت‌ترین ریگا هه‌ولی گه‌یاندنی زانیارییه‌کان ده‌دات به‌بی

ئالۆزکردن)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گمه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۲۳	۱۰۴	۱۹۰	۱۹۰
ریژه	%۴,۵	%۲۰,۵	%۳۷,۵	%۳۷,۵

وه‌لام و ریژه‌ی سه‌دی ههر بژارده‌یه‌ک، له خشته‌ی ژماره (۲) دا، ئه‌وه پونده‌که‌نه‌وه، که ته‌نها (۲۳) خویندکار له کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتۆته‌وه ده‌ستمان واته ریژه‌ی (%۴,۵) پێیانوايه، که مامۆستایان وانه‌کانیان ش‌یوازیکی ئالۆز واته (ش‌یوازی فه‌رمی) به گه‌یاندنی زانیارییه‌کان، په‌یره‌وه ده‌که‌ن، (۱۰۴) خویندکار واته ریژه‌ی (%۲۰,۵) له‌وه بروایه دان، که مامۆستایان هه‌ندیجار پشت به (ش‌یوازی فه‌رمی) ده‌به‌ستن و بابه‌ته‌کان له خویندکاران ئالۆز ده‌که‌ن و ش‌یوازی نافه‌رمی واته ساده‌بون و ئاسانکاری له گه‌یاندنی په‌یامه‌کانیاندا پشت‌گۆیده‌خه‌ن، به‌لام (۳۸۰) خویندکار واته ریژه‌ی (%۷۵) یان وا بیرده‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان ساده و ئاسان په‌یام ده‌گه‌یه‌نن و بابه‌ته‌که له خویندکار ئالۆزناکه‌ن، واته زۆربه‌ی جار یان هه‌میشه په‌یره‌وی (ش‌یوازی نافه‌رمی) ده‌که‌ن. ئه‌گه‌ر ئه‌م ئه‌نجامه به‌سه‌ر کۆی ئاخپه‌هرانی (هه‌ریمی کوردستان) دا بگشتینین، ده‌گه‌ینه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی که ئاخپه‌هری ئیمه، زیاتر ش‌یوازی نافه‌رمی به‌کارده‌هینیت.

بره‌گی دوهم: له خشته‌ی ژماره (۳) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ ههر بژارده‌یه‌کی بره‌گی

دوهمی ناو فۆرمی راپرسییه‌که و ریژه‌ی سه‌دی ههر بۆ ههر بژارده‌یه‌ک خراوه‌ته‌رو

خشته‌ی ژماره (۳) ژماره و ریژه‌ی وه‌لامه‌کانی بره‌گی دوهم: (به‌وپه‌ری جدییه‌وه مامه‌له له‌گه‌ل تایبه‌تمه‌ندی قوتابیه‌کانی

ده‌کات)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گمه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۴۹	۱۱۱	۱۳۲	۲۱۵
ریژه	%۹,۷	%۲۱,۹	%۲۶	%۴۲,۴

وه‌لامه‌کانی ئه‌م بره‌گیه، پێمان ده‌لین، که ته‌نها (۴۹) خویندکار له کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامیان داوه‌ته‌وه، واته ریژه‌ی (%۹,۷) یان پێیانوايه، که مامۆستایان (به‌ده‌گمه‌ن) تایبه‌تمه‌ندییه‌تی خویندکاران

له بهرچاو دهگرن و بهیهک شیواز له گهله همو خویندکاراندا گفتوگو دهکهن، واته شیواز هکه یان نارپیزدارانهیه، چونکه ریز و بهها بو تایبه تمه ندییه کانی خویندکاران دانانین، (۱۱۱) خویندکار واته ریزه ی (۲۱،۹٪) یان له و بروایه دان، که ماموستایان تهنها هندیجار گرنگی به تایبه تمه ندییه کانی خویندکارانیاں ددهن و جیاوازی تاکایه تی پهیره و دهکهن و (شیوازی ریزدارانه) بهکارده هینن، بهلام (۳۴۷) خویندکار واته ریزه ی (۶۶،۸٪) یان، وا بیرده که نه وه، که ماموستایان له گه یاندنی په یامه کانیاندا نرخ و بهها بو تایبه تمه ندی خویندکاران داده نین و له گه یاندنی په یامه کانیاندا، شیوازی ریزدارانه جیبه جیده کهن. به گشتاندنی ئه مه به سه ر کوی ئاخیره رانی (هه ریمی کوردستان) دا، درده که ویت، که ئاخیره ری ئیمه له پرۆسه ی ئاخوتندا پشت به شیوازی ئاخوتنی ریزدارانه ده به ستی

برگی سییه م: (له خشته ی ژماره (۴) دا، ژماره ی وهلامی تاکه کان (خویندکاره کان) بو هه ر بژارده یه کی برگی سییه می ناو فۆرمی راپرسییه که و ریزه ی سه دی هه ر بو هه ر بژارده یه ک خراوه ته رو) خشته ی ژماره (۴) ژماره و ریزه ی وهلامه کانی برگی (رون و راشکاو له گوftarو رهفتاریدا بو ئه وه ی که سانی تر چاوی لیکهن)

وهلامه کان	به ده گهن	هه ندیجار	زۆرجار	هه میسه
ژماره	۴۳	۱۰۱	۱۷۴	۱۸۹
ریزه	۸،۵٪	۱۹،۹٪	۳۴،۳٪	۳۷،۳٪

ئاماره کانی ناو خشته ی (۴)، ئه وه ده گه یه نن، که ته نها (۴۳) خویندکار له کوی (۵۰۷) خویندکار که وهلامی پرسسیاره کانیان داوه ته وه، واته ریزه ی (۸،۵٪) یان پینانویه، که ماموستایان رون و راشکاو نین له گه له خویندکاران، ئه مه ش واته شیوازی راسته وخو بو گه یاندنی په یامه کانیان ناگرنه بهر، به لکو به شی له په یامه که یان به ناراسته وخو ده گه یه نن یان به شاراوه یی ده یه ئلنه وه، هه روه ها (۱۰۱) خویندکار واته ریزه ی (۱۹،۹٪) یان له و بروایه دان، که ماموستایان (هه ندیجار) رون و راشکاون و له گه یاندنی په یامه کانیاندا په نا ده به نه بهر شیوازی راسته وخو، بهلام (۳۶۳) خویندکار واته ریزه ی (۷۱،۶٪) یان وا بیرده که نه وه، که ماموستایان (زۆرجار یان هه میسه) رون و راشکاون و هه ر په یامیکیان هه بی به شیوازیکی راسته وخو ده یگه یه نن. به گشتاندنی ئه مه ده گه یه نه و راستییه ی، ئاخوتنی رۆژانه ی تاکی ئیمه، زۆرکه م پشت به شیوازی ناراسته وخو ده به ستی.

برگی چواره م: له خشته ی ژماره (۵) دا، ژماره ی وهلامی تاکه کان (خویندکاره کان) بو هه ر بژارده یه کی برگی چواره می ناو فۆرمی راپرسییه که و ریزه ی سه دی هه ر بو هه ر بژارده یه ک خراوه ته رو)

خشتهی ژماره (۵) ژماره و ریژهی وهلامهکانی برگی (بهروهوام له ریگی گفتوگوه ههولدهات، قهناعت به قوتاییهکانی بکات)

وهلامهکان	بهدهگمهن	ههنديچار	زورچار	ههميشه
ژماره	۵۵	۱۱۴	۱۴۷	۱۹۱
ريژه	%۱۰,۸	%۲۲,۵	%۲۹	%۳۷,۷

وهلام و ریژهی ناو خشتهی (۵) پیمان دهلین، که تهنها (۵۵) خویندکار له کوئی (۵۰۷) خویندکار که وهلامهکانیان بو ئیمه گهراوتهوه، واته ریژهی (%۱,۸) یان پینانویه، که ماموستایان ههول نادهن به گفتوگو و لیکنیگهیشتن خویندکارهکانیان رازی بکن، واته شیوازی (دۆستانه) بهکارناهیئن، بهلکو پیناگرن لهسهه ئهوهی که دهیلین و سازش ناکهن، واته جوریک له شیوازی (توند و تیژ) بهکار دههینن، ههروهها (۱۱۴) خویندکار واته ریژهی (%۲۲,۸) یان لهو بروایه دان، که ماموستایان تهنها ههنديچار پهنا دهبهنهبهه شیوازی (نهرم و نیان و دۆستانه) واته بهگفتوگو دهگهه لیکنیگهیشتن لهگهله خویندکاران زورتر شیوازی (توندوتیژ) دهگرهههه، بهلام (۳۳۸) خویندکار واته ریژهی (%۶۶,۷) یان وا بیردهکههوه، که ماموستایان شیوازی نهرم و نیان و دۆستانه لهم بارههه پهیرهه دهکهن. ئهههه واته، بهشی زوری ئاخوتنی تاکی کورد زمان، نهرم و نیان و دۆستانهیه.

برگی پینجهه: (له خشتهی ژماره (۶) دا، ژمارهی وهلامی تاکهکان (خویندکارهکان) بو ههر بژاردهیهکی

برگی پینجهمی ناو فورمی راپرسییهکه و ریژهی سهدی ههر بو ههر بژاردهیهک خراوتههرو)

خشتهی ژماره (۶) ژماره و ریژهی وهلامهکانی برگی (وانهکهی به شیوهیهکی ساده و خوش پیشکesh دهکات)

وهلامهکان	بهدهگمهن	ههنديچار	زورچار	ههميشه
ژماره	۲۸	۱۲۳	۱۸۰	۱۶۶
ريژه	%۷,۵	%۲۴,۳	%۳۵,۵	%۳۲,۷

له خشتهی ژماره (۶) دا، تیپینی ئهوه دهکری، که تهنها (۳۸) خویندکار له کوئی (۵۰۷) خویندکار که وهلامهکانیان گهیشتوتهوه دهستمان واته ریژهی (%۷,۵) یای وا بیردهکههوه، که ماموستایان به شیوهیهکی بیزارکهه پهیههکه یان دهگهههنن، واته بهدهگمهن دهتوانن (شیوازی جوانکاری (اسلوب التشویق) ئاخوتن) یان ههبی و (۱۲۳) خویندکاریش واته ریژهی (%۲۴,۳) یان پینانویه، که ماموستایان تهنها ههنديچار شیوازی جوانکاری له ئاخوتندا بهکاردههینن بو گهیاندنن پهیههکانیان، ههروهها (۳۴۶) خویندکار واته ریژهی (%۶۸,۲) یان لهو بروایه دان، که ماموستایان (زورچار یان ههمیشه) شیوازی جوانکاری له ئاخوتندا بهکاردههینن و پهیههکه یان زور به سادهیی و به شیوهیهکی چیژبهخش دهگهههنن. ئههه شیوازهی گهیاندنن پهیهه کاریگههه ئهیرینی لهسهه دهرونی خویندکار دهبییت و ئارامی و ئاسودهیی و دلخوشی پیدهبهخشیت.

له گشتاندنی ئه‌و ئه‌نجامه، ده‌گه‌ینه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی، که به‌شیک زوری ئاڤوتنی پوژانه‌ی تاکی ئیمه، شینواری جوانکاری له ئاڤوتندا به‌هه‌ند وهرده‌گیریت و به‌کارده‌هینریت.

برگه‌ی شه‌شه‌م: (له خشته‌ی ژماره (٧) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بو هه‌ر بژاردیه‌کی برگه‌ی شه‌شه‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و پێژه‌ی سه‌دی هه‌ر بو هه‌ر بژاردیه‌ک خراوه‌ته‌رو)

خشته‌ی ژماره (٧) ژماره و پێژه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی (له ناوه‌ی وانه‌که‌ی قسه‌ی خو‌ش به‌کار دینیت بو دوباره هاندان و گه‌رمکردنه‌وه‌ی وانه‌که)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گه‌من	هه‌ندیچار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	٧٠	١١٥	١٤٧	١٧٥
پێژه	%١٣,٨	%٢٢,٧	%٢٩	%٣٤,٥

وه‌لام و پێژه‌کانی خشته‌ی ژماره (٧) بۆمان پون ده‌که‌نه‌وه، که ته‌نها (٧٠) خویندکار له کۆی (٥٠٧) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان بۆمان گه‌راندو‌ته‌وه، واته پێژه‌ی (%١٣,٨) یان له‌و برۆایه دان، که مامۆستایان ناتوانن له پێگای به‌کارهینانی قسه‌ی خو‌ش و شینواری چێزه‌خ‌ش له ئاڤوتندا، کاریگه‌رییان هه‌بێ له‌سه‌ر راس‌تکردنه‌وه‌ی باری ده‌رونی خویندکاری بیزار له وانه‌که‌ی و ئاماده‌کردنه‌وه‌ی بو ئه‌وه‌ی په‌یامه‌کی به‌دروستی لیه‌وه‌بگریت، (١١٥) خویندکاری تر واته پێژه‌ی (%٢٢,٧) یان پێیانوایه، که مامۆستایان هه‌ندیچار ده‌توانن سو‌د له‌م شینواری ئاڤوتن وهر بگرن، ئه‌مه‌ش ره‌نگدانه‌وه‌ی نه‌رینی له‌سه‌ر ده‌رونی خویندکار ده‌بیت و زیاتر بیزاری ده‌کات. به‌لام (٣٢٢) خویندکار واته پێژه‌ی (%٦٣,٥) یان وا بێرده‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان، سو‌د له شینواری چێزه‌خ‌ش له ئاڤوتندا وهر ده‌گرن و هه‌ک هۆکاریکی هاوکار و یارمه‌تیده‌ر بو گه‌یاندنی په‌یامه‌کانیان، ئه‌وه‌ش ره‌نگدانه‌وه‌ی نه‌رینی له‌سه‌ر ده‌رونی خویندکار ده‌بیت، چونکه واده‌کات خویندکار به‌درونیکی وریا و مێشکیکی کراوه‌تر و جه‌سته‌یه‌کی پر و زه‌تر ئاماده‌ی وهرگرته‌ی په‌یامی مامۆستا بیت.

برگه‌ی هه‌وته‌م: (له خشته‌ی ژماره (٨) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بو هه‌ر بژاردیه‌کی برگه‌ی هه‌وته‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و پێژه‌ی سه‌دی هه‌ر بو هه‌ر بژاردیه‌ک خراوه‌ته‌رو)

خشته‌ی ژماره (٨) ژماره و پێژه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی: (به‌و په‌ری نه‌هینیه‌وه مامه‌له‌گه‌ل تاییه‌تمه‌ندی قوتابییه‌کانی ده‌کات)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گه‌من	هه‌ندیچار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	٦٦	١٣١	١٣١	١٧٩
پێژه	%١٣	%٢٥,٨	%٢٥,٨	%٣٥,٣

ئه‌گەر سه‌یری وه‌لام و ریژه‌کانی ناو خشته‌ی ژماره (۸) به‌که‌ین، ده‌بینین، که تهنه‌ا (۲۳) خویندکار له کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتۆته‌وه ده‌ستمان واته ریژه‌ی (۱۳٪) یان وابیره‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان له ئاخوتنه‌کانیاندا نه‌ینی پاریزین و تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی خویندکار ناپاریزن و شیوازی ئاخوتنی روشینه‌ر و له‌که‌دارکردن و شکاندنه‌وه و ناپیزدارانه به‌کارده‌هینن، (۱۳۱) خویندکاریش واته ریژه‌ی (۲۵،۸٪) یان له‌وه‌بروایه‌دان، که مامۆستایان تهنه‌ها هه‌ندیجار ده‌توانن خۆیان له‌وه‌شیوازه‌کانی پیشو بپاریزن و تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی خویندکاران به‌هه‌ندوه‌ر بگرن، به‌مه‌ش کاریگه‌رییه‌کی نه‌رینی له‌سه‌ر خویندکار به‌جیده‌هیلن. که‌چی (۳۱۰) خویندکاری تر واته ریژه‌ی (۶۱،۱٪) یان پێیانوایه، که مامۆستایان (زۆربه‌ی جار یان هه‌میشه) نه‌ینی پاریزن به‌رانبه‌ر به‌تایبه‌تییه‌که‌سییه‌کانی خویندکاران و خۆیان له‌شیوازی ئاخوتنی روشینه‌ر و له‌که‌دارکردن و شکاندنه‌وه و ناپیزدارانه ده‌پاریزن بۆئه‌وه‌ی بتوانن کاریگه‌رییه‌کی نه‌رینی له‌سه‌ر خویندکار دروستبکه‌ن. به‌گشتاندنی ئه‌مه، ده‌گه‌ینه‌ئو ئه‌نه‌جامه‌ی، که شیوازی ئاخوتن له کۆمه‌لگه‌ی ئیمه‌دا، به‌زۆری شیوازیکی پر له‌ریز و به‌هه‌ند وه‌رگرتنی که‌سیتی به‌رانبه‌ره، پاراستنی نه‌ینی به‌رانبه‌ر گرنگی زۆری پێ ده‌دریت.

برگه‌ی هه‌شته‌م: (له خشته‌ی ژماره (۹) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ هه‌ر بژارده‌یه‌کی برگه‌ی هه‌شته‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و ریژه‌ی سه‌دی هه‌ر بۆ هه‌ر بژارده‌یه‌ک خراوته‌رو) خشته‌ی ژماره (۹) ژماره و ریژه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی (رابو‌بو‌چونی قوتابیه‌کانی وه‌رده‌گریت بۆ هه‌مو بابه‌تیکی په‌یوه‌ندیار به‌پروسه‌ی فیزکردن)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گه‌من	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۷۵	۱۲۱	۱۵۸	۱۵۳
ریژه	۱۴،۸٪	۲۳،۹٪	۳۱،۲٪	۳۰،۲٪

وه‌لام و ریژه‌کان له خشته‌ی ژماره (۹) دا ئه‌وه‌پون ده‌که‌نه‌وه، که تهنه‌ا (۷۵) خویندکار له کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتۆته‌وه ده‌ستمان واته ریژه‌ی (۱۴،۸٪) یان وابیره‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان به‌ده‌گه‌من راو و بو‌چونی قوتابییان وه‌رده‌گرن واته شیوازی راویژکاری په‌یره‌وه‌که‌ن، هه‌روه‌ها (۱۲۱) خویندکار واته ریژه‌ی (۲۳،۹٪) یان له‌وه‌بروایه‌دان، که مامۆستایان هه‌ندیجار په‌نا ده‌به‌نه‌به‌ر شیوازی راویژکاری، به‌لام (۳۱۱) خویندکاری تر واته ریژه‌ی (۶۱،۴٪) یان پێیانوایه، که مامۆستایان له‌گه‌یاندنی په‌یامه‌کانیاندا پشت به‌شیوازی راویژکاری ده‌به‌ستن و نرخ به‌ها بۆ راو‌بو‌چونی قوتابییان داده‌نین. ئه‌مه‌ش واته، تاکی ئاخۆهر له‌(هه‌ریمی کوردستان)، زۆر پشت به‌شیوازی راویژکاری ده‌به‌ستیت، و له زۆر بارودۆخدا، به‌کاریده‌هینیت.

برگه‌ی نۆیه‌م: (له خشته‌ی ژماره (۱۰) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ هه‌ر بژاردیه‌کی

برگه‌ی هه‌شته‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و رێژه‌ی سه‌دی هه‌ر بۆ هه‌ر بژاردیه‌ک خراوته‌پرو)

خشته‌ی ژماره (۱۰) ژماره و رێژه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی (بۆ گفتوگوکردن له‌گه‌ل قوتابییه‌کانی، هه‌ولی دۆزینه‌وه‌ی زمانی

په‌یوه‌ندی ده‌دات)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گمه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۸۳	۱۳۳	۱۵۳	۱۳۸
رێژه	%۱۶,۴	%۲۶,۲	%۳۰,۲	%۲۷,۲

وه‌لام و رێژه‌کانی ناو خشته‌ی ژماره (۱۰) پیمان ده‌لین، که ته‌نها (۸۳) خویندکار له‌ کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان به‌ ئیمه‌ گه‌یشتوه‌ واته رێژه‌ی (%۱۶,۴) یان پینانویه، که مامۆستایان به‌ده‌گمه‌ن هه‌ولده‌ده‌ن زمانی په‌یوه‌ندیکردنی گونجاو بۆ گفتوگوکردن له‌گه‌ل قوتابییان بدۆزنه‌وه، به‌لام (۱۳۳) خویندکار واته رێژه‌ی (%۲۶,۲) یان وابیرده‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان هه‌ندیجار هه‌ولده‌ده‌ن زمانی گونجاو بۆ گفتوگو له‌گه‌ل خویندکار بدۆزنه‌وه، (۲۹۱) خویندکار واته رێژه‌ی (%۵۷,۴) یان پینانویه، که مامۆستایان زۆربه‌ی جار یان هه‌میشه‌ ده‌توانن زمانی په‌یوه‌ندیکردنی گونجاو بۆ گفتوگوکردن له‌گه‌ل قوتابیان بدۆزنه‌وه. ئه‌مه‌ش واته، زیاتر له‌ نیوه‌ی ئاخپه‌ری ئیمه‌ هه‌ولده‌دات، به‌ شیوازیکی بدوی، که گونجاو و نزیک بیت له‌ تیگه‌یشتن و هه‌ستی گوینگر.

برگه‌ی ده‌یه‌م: (له خشته‌ی ژماره (۱۱) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ هه‌ر بژاردیه‌کی

برگه‌ی ده‌یه‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و رێژه‌ی سه‌دی هه‌ر بۆ هه‌ر بژاردیه‌ک خراوته‌پرو)

خشته‌ی ژماره (۱۱) ژماره و رێژه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی (خۆی به‌دوره‌گریت له‌ دوباره‌کردنه‌وه‌ی بیزارکه‌ری زانیارییه‌کان)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گمه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۹۰	۱۳۶	۱۶۴	۱۱۷
رێژه	%۱۷,۸	%۲۶,۸	%۳۲,۳	%۲۳,۱

له خشته‌ی ژماره (۱۱) دا وه‌لام و رێژه‌کان، ئه‌وه‌ دیارده‌خه‌ن، که (۹۰) خویندکار له‌ کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان به‌ ئیمه‌ گه‌یشتوه‌ واته رێژه‌ی (%۱۷,۷) یان وابیرده‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان به‌ده‌گمه‌ن ده‌توانن خۆیان به‌دور بگرن له‌ دوباره‌کردنه‌وه‌ی بیزارکه‌ر، واته ناتوانن شیوازی جوانکاری له‌ ئاخوتندا په‌یره‌و بکه‌ن، هه‌روه‌ها (۱۳۶) خویندکار واته رێژه‌ی (%۲۶,۸) یان پینانویه، که مامۆستایان هه‌ندیجار ئه‌و شیوازه‌ به‌کارده‌هینن و زۆربه‌ی جار ناتوانن خۆیان له‌ دوباره‌کردنه‌وه‌ی بیزارکه‌ر ببوین، به‌لام (۲۸۱) خویندکار واته رێژه‌ی (%۵۵,۴) یان له‌و بره‌وه‌ی دان، که مامۆستایان زۆرجار یان هه‌میشه‌ خۆیان له

دوباره کردنه وهی بیزارکه دهپاریزن. ئەمەش واتە، زیاتر له نیوهی ئاخیوهرانی (هه‌ریمی کوردستان) خۆیان له قسه‌ی سواو و دوباره و بیزارکه دهپاریزن.

برگه‌ی یازدهیه‌م: (له خسته‌ی ژماره (12) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ هه‌ر بژارده‌یه‌کی

برگه‌ی یانزه‌یه‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و رێژه‌ی سه‌دی هه‌ر بۆ هه‌ر بژارده‌یه‌ک خراوه‌ته‌پو)

خسته‌ی ژماره (12) ژماره و رێژه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی (وانه‌کانی به نمونه و چیرۆک و هۆکاری هاوکار ده‌وله‌مه‌ند ده‌کات)

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	107	137	134	129
رێژه	21,1%	27%	26,4%	25,4%

وه‌لامه‌کان و رێژه‌کانی ناو خسته‌ی (12) یه‌م، ئەوه نیشان ده‌دن، که (107) خویندکار له کۆی (507) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان به ئیمه‌گه‌یشتوه واته رێژه‌ی (21,1%) یان له و بره‌یانه‌دان، که مامۆستایان وانه‌کانیان به نمونه و چیرۆک و هۆکاری ده‌وله‌مه‌ند بکه‌ن واته ناتوانن شیوازی ئاخوتنی سه‌رنج‌راکیشیان هه‌بیت، (137) خویندکاریش واته رێژه‌ی (27%) یان پینانویه، که مامۆستایان هه‌ندیجار ده‌توانن شیوازی ئاخوتنی سه‌رنج‌راکیش به‌کاربه‌ینن، به‌لام (264) خویندکار واته رێژه‌ی (51,8%) یان وا بیرده‌که‌نه‌وه، که مامۆستایان زۆربه‌ی جار یان به‌رده‌وام بۆ گه‌یاندنی په‌یامه‌کانیان پشت به شیوازی ئاخوتنی سه‌رنج‌راکیش ده‌به‌ستن. به‌گه‌شتاندنی ئەم ئەنجامه‌ تیده‌گه‌ین، که زیاتر له نیوهی ئاخیوهرانی ئیمه‌ بۆیان گرنگه، که شیوازی به‌کاربه‌ینن، که سه‌رنجی به‌رانبه‌ر بۆ خۆی رابکیشیت. به‌وردبونه‌وه له خسته‌کانی (2-12) ی تایبته به شیوازه‌کانی ئاخوتن، که ته‌وه‌ری یه‌که‌می فۆرمی راپرسییه‌که‌مانه، بۆمان ده‌ر ده‌که‌ویت، که برگه‌ی دوهم-وه‌ک له خسته‌ی ژماره (3) دا خراوه‌ته‌پو- زۆرتین وه‌لامی بۆ بژارده‌ی (هه‌میشه) به‌ده‌ست هه‌یناوه، که (215) وه‌لامه، ئەوه‌ش واته مامۆستایان زۆر به جدی و خه‌مخۆرییه‌وه مامه‌له‌ له‌گه‌ل تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی خویندکاران ده‌که‌ن، ئەو تایبه‌تمه‌ندییه‌ جیگا بایه‌خ و گرنگی پیدانی مامۆستایان، هه‌میشه له ئاخوتنه‌کانیاندا، ره‌چاوی شیوازی ئاخوتنی ریزدارانه ده‌که‌ن، چونکه تایبه‌تمه‌ندییه‌که‌ سه‌ییه‌کان له‌به‌رچاو ده‌گرن. هه‌روه‌ها برگه‌ی یانزه‌یه‌م-وه‌ک له خسته‌ی (12) دا ده‌رده‌که‌ویت- که‌متین وه‌لامی بۆ بژارده‌ی (هه‌میشه) به‌ده‌ست هه‌یناوه، واته مامۆستایان که‌متر هه‌ولیانداوه شیوازی ئاخوتنیان سه‌رنج‌راکیش بیت، زۆرت کاریان له‌سه‌ر ده‌ربهرین و گه‌یاندنی په‌یامه‌که به‌شیوه‌ وتاری یان شیکاری ئاسایی دور له سه‌رنج‌راکیشی کردوه، بچ گومان ئەمه‌ش هۆکاری تایبته‌ی په‌یوه‌ست به‌خۆی هه‌یه، که پێویستی به لیکۆلینه‌وه‌ی تایبته له‌وه‌کارانه هه‌یه.

ئامانجی دوهم: (زانینی رێژه‌ی جیاوازی شیوازه‌کان، به‌گۆیره‌ی گۆراوی ره‌گه‌ز)

به مه به سستی دهرهینانی ئه م ئامانجه، بۆ ههر برهگه یهک له (ناوهنده ژمیرهیی) رهگه زی نیر که ژماره یان (۲۲۲) خویندکار بوه. به راورد کراوه به ناهنده ژمیرهیی رهگه زی می که ژماره یان (۲۸۴) خویندکار بوه، به مهش (ناوهنده ژمیرهیی و لادان) مان بۆ ههر برهگه یهک دهرهیناوه، دواتر به مه به سستی دهرخستنی جیاوازی نیوان ههر برهگه یهکی وهده ستهاتو، تاقیکردنه وهی (Independent Samples T Test) به کارهاتوه، بۆ یهک نمونه و دو نمونه ی سه ره به خو، به مه به سستی سه له مانندی به لگه داری ئاماری ئه و جیاوازیانه ی که له برهگه کاندای دهرکه وتون، وهکو له خشته ی ژماره (۱۳) دا پونکراوه ته وه:

خشته ی ژماره (۱۳) ریزه ی جیاوازی شیوازهکان، به پیی گوراوی رهگه ز (نیر و می)

ز	برهگه	گوراو	ژماره	ناوهنده ژم یرهیی	لادانی پنوهه	به های تائی	به لگه داری ئاماری له ۰,۰۵
۱	به ئاسانترین ریگا هه ولی گه یاندنی زانباریه کان ده دات به بی ئالوزکردن.	نیر	۲۲۲	۲,۹۸	۰,۹۰۲	۲,۱۸۳	هه یه
		می	۲۸۴	۳,۱۵	۰,۸۳۷		
۲	وانه که ی به شیوه یه کی ساده و خو ش پیشکesh ده کات.	نیر	۲۲۲	۲,۹۴	۰,۹۲۵	۰,۰۴۶	نییه
		می	۲۸۴	۲,۹۳	۰,۹۳۹		
۳	بۆ گفتوگوکردن له گه ل قوتابیه کانی، هه ولی دۆزینه وه ی زمانی په یوه ندی ده دات.	نیر	۲۲۲	۲,۷۷	۱,۰۵۵	۱,۶۴۰	نییه
		می	۲۸۴	۲,۶۱	۱,۰۳۲		
۴	به رده وام له ریگای گفتوگوه هه ولده دات، قه ناعت به قوتابیه کانی بکات.	نیر	۲۲۲	۲,۹۶	۱,۰۲۲	۰,۵۲۱	نییه
		می	۲۸۴	۲,۹۱	۱,۰۱۴		
۵	به و په ری جدیه وه مامه له له گه ل تاییه تمه ندی قوتابیه کانی ده کات.	نیر	۲۲۲	۳	۱,۰۳۱	۰,۱۴۴	نییه
		می	۲۸۴	۳,۰۲	۱,۰۰۷		
۶	به و په ری نهینیه وه مامه له له گه ل تاییه تمه ندی قوتابیه کانی ده کات.	نیر	۲۲۲	۲,۸۰	۱,۰۴۲	۰,۶۹۳	نییه
		می	۲۸۴	۲,۸۶	۱,۰۶۳		
۷	رابوبوچونی قوتابیه کانی وه رده گریت بۆ هه مو بابه تیکی په یوه نیدار به پروسه ی فیرکردن.	نیر	۲۲۲	۲,۷۷	۱,۰۶۱	۰,۱۱۵	نییه
		می	۲۸۴	۲,۷۶	۱,۰۲۵		
۸	له ناوه وه ی وانه که ی قسه ی خو ش به کار دینیت بۆ دوباره هاندان و گه رمکردنه وه ی وانه که.	نیر	۲۲۲	۲,۸۶	۱,۰۴۸	۰,۳۸۷	نییه
		می	۲۸۴	۲,۸۲	۱,۰۵۲		
۹		نیر	۲۲۲	۲,۵	۱,۱۱۲	۱,۱۷۰	نییه

		۱,۰۶۳	۲,۶۱	۲۸۴	مى	وانهكانى به نمونه و چيروك و هوكارى هاوكار دهوله مهند دهكات.
نیه	۰,۶۳۶	۱,۰۱۴	۲,۶۴	۲۲۲	نیر	۱۰ خوی به دور دهگريت له دوباره کردنه وهی بیزارکهری زانباریههكان.
		۱,۰۴۲	۲,۵۸	۲۸۴	مى	
نیه	۱,۲۷۲	۰,۹۰۰	۳,۰۶	۲۲۲	نیر	۱۱ پون و راشکاو له گوفتارو رهفتاریدا بۆ ئه وهی کهسانی تر چاوی لیبکهن.
		۰,۹۹۵	۲,۹۵	۲۸۴	مى	

به وردبونه وه له خشه ی ژماره (۱۳) ده بینین، که سه رجه م بره گه كان ناوه نده ژمیره ییان هه یه، به لام به بری جیاواز، بۆ سه له ماندن و ده رخستنی به لگه داری ئاماری ته نها بره گه ی یه که م (به ئاسانتترین ریگا هه ولی گه یاندنی جیاوازیه كان ده دات به بی ئالوزکردن)، ئه وه ده رده خات، که بر و ژماره ی ئه و خویندکارانه ی له ره گه زی (مى) پییان وابوه، که ماموستایان (به ئاسانتترین ریگا هه ولی گه یاندنی جیاوازیه كان ده دات به بی ئالوزکردن)، که ناوه نده ژمیره ییان (۳,۱۵) بوه، به رزتره، له ناوه نده ژمیره یی ئه و ئه و خویندکارانه ی، که له ره گه زی (نیر) له و بروایه دابون، که ماموستا (به ئاسانتترین ریگا هه ولی گه یاندنی جیاوازیه كان ده دات به بی ئالوزکردن)، که (۲,۹۸)، به ده ره ییانی به های (T/تائی)، که (۲,۱۸۳) یه، به پیی پروگرامی (SPSS) ی ئاماری، ده رکه وت، که به لگه داری ئاماری هه یه، واته جیاوازی هه یه له نیوان ئه و شیوازیه که ماموستا له گه ل هه ر یه که له ره گه زی نیر و مى به کاریده هینی، ته نها له و بره گه یه دا. ئه مه ش سه له مینه ری ئه وه یه، که ماموستایان جیاوازیان نه کردوه له نیوان ره گه زی نیر و مى، له شیوازی گه یاندنی په یامه کانیان، واته له و شیوازه ئاخواتنه ی که به کاریان هیناوه، له مه وه ده گه یینه ئه و ئه نجامه ی، که بۆ گه یاندنی ئه و په یامه ی، که هه مانه بۆ به رانه بر پیویست ناکات شیوازی جیاواز به کاربه یین، ته نها هه ندیجار شیوازی به کاره یینراو جیاوازی تیده که ویت به گویره ی ره گه ز، ئه وه ش ده شی به هوی ئه و کاریگه ربیانه وه بیت، که ده وره به ره جیاوازه کانی ئاخواتن (کات، شوین، باری ده رونی، دۆخی کومه لایه تی).

ئامانجی سییه م: (زانینی ریژه ی جیاوازی شیوازه كان، به گویره ی گوراوی قوناغی خویندن/ته مه ن).

به مه به سستی ده ره ییانی ئه م ئامانجه، بۆ هه ر بره گه یه ک ناوه نده ژمیره یی قوناغی (۱۰) که ژماره یان (۳۵۰) خویندکاربوه، به راوردکاروه، به خویندکارانی قوناغی (۱۱) که ژماره یان (۱۸۵) خویندکاربوه، بۆ سه رجه م بره گه كان، (ناوه نده ژمیره یی و لادان) ی پی ده ره اتوه، دواتر به مه به سستی جیاوازی نیوان هه ر بره گه یه کی وده سته اتو له خواره وه تاقیکردنه وه ی (T/تائی) به کاره اتوه، بۆ مه به سستی سه له ماندنی به لگه داری ئاماری ئه و جیاوازییانه ی، که له بره گه کاندنا ده رده که ون، وه کو له م خشته یه ی خواره وه دا پونکراوه ته وه.

خشته ی ژماره (۱۴) ریژه ی جیاوازی شیوازه كان، به پیی گوراوی قوناغی خویندن/ته مه ن (۱۰، ۱۱)

ز	برگه	گروا	ژماره	ناوهندهژ میرهیی	لادانی پیوه	به‌های تائی	به‌لگه‌داری ئاماری له ٠,٠٥
١	به‌ئاساتترین ریگا هه‌ولی گه‌یاندنی زانیارییه‌کان	١٠	٣٥٠	٢,٠٢	٠,٨٦١	٢,٢٨٦	هه‌یه
٢	وانه‌که‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی ساده و خوش پیشکەش ده‌کات.	١٠	٣٥٠	٢,٩٠	٠,٩٧٠	١,١٥٨	نییه
٣	بۆ گفتوگۆکردن له‌گه‌ل قوتابییه‌کانی، هه‌ولی دۆزینه‌وه‌ی زمانی په‌یوه‌ندی ده‌دات.	١٠	٣٥٠	٢,٦٠	١,٠٥٤	٢,٦٧٠	هه‌یه
٤	به‌رده‌وام له‌ ریگای گفتوگۆوه هه‌ولده‌دات، قه‌ناعه‌ت به‌ قوتابییه‌کانی بکات.	١٠	٣٥٠	٢,٨٥	١,٠٤٢	٢,٨٧٦	هه‌یه
٥	به‌وپه‌ری جدییه‌وه مامه‌له‌ له‌گه‌ل تاییه‌تمه‌ندی قوتابییه‌کانی ده‌کات.	١٠	٣٥٠	٢,٩٨	١,٠٣٢	٠,٩٧٩	نییه
٦	به‌و په‌ری نه‌یینه‌وه مامه‌له‌ له‌گه‌ل تاییه‌تمه‌ندی قوتابییه‌کانی ده‌کات.	١٠	٣٥٠	٢,٧٦	١,٠٦٨	٢,٢٨٦	هه‌یه
٧	راوبۆچونی قوتابییه‌کانی وه‌رده‌گریت بۆ هه‌مو بابه‌تیکی په‌یوه‌نیدار به‌ پرۆسه‌ی فیترکردن.	١٠	٣٥٠	٢,٦٦	١,٠٦٠	٣,٤١٣	هه‌یه
٨	له‌ ناوه‌وه‌ی وانه‌که‌ی قسه‌ی خوش به‌کار دینیت بۆ دوباره‌ هاندان و گه‌رمکردنه‌وه‌ی وانه‌که‌.	١٠	٣٥٠	٢,٧٢	١,٠٩٥	٣,٩٧١	هه‌یه
٩	وانه‌کانی به‌ نمونه و چیرۆک و هۆکاری هاوکار ده‌وله‌م‌ند ده‌کات.	١٠	٣٥٠	٢,٤٥	١,١١٦	٣,٦٤٧	هه‌یه
١٠	خوی به‌دور ده‌گریت له‌ دوباره‌کردنه‌وه‌ی بیزارکەری زانیارییه‌کان.	١٠	٣٥٠	٢,٤٧	١,٠٤٥	٤,٦٣٤	هه‌یه
١١	رون و راشکاوه له‌ گوفتارو په‌فتاریدا بۆ ئه‌وه‌ی که‌سانی تر چاوی لێبکەن.	١٠	٣٥٠	٢,٩	٠,٩٨٣	٣,٧٠٣	هه‌یه

به‌وردبونه‌وه له‌ خسته‌ی ژماره‌(١٤) ده‌بینین، که‌ سه‌رجه‌م برگه‌کان جیاوازی ناوه‌نده‌ژمیره‌ییان هه‌یه، به‌لام به‌بری جیاواز بۆ سه‌لماندن و ده‌رخستنی به‌لگه‌داری ئاماری ده‌رکه‌وت، که‌ سه‌رجه‌م برگه‌کان جگه له‌ برگه‌ی(دوهم و پینجه‌م)، به‌لگه‌داری ئاماریان هه‌یه، به‌م شیوه‌ی خواره‌وه:

یه‌که‌م: به‌ ریزبەندی برگه‌کانی (یه‌که‌م، سییه‌م، چواره‌م، شه‌شه‌م، هه‌وته‌م، هه‌شتم، نۆیه‌م، ده‌یه‌م، یانزه‌یه‌م)، که‌ ناوه‌نده‌ژمیره‌ییه‌کانی خویندکارانی قوناعی(١١)به‌م شیوه‌یه: (٢,٢١، ٢,٧٦، ٣,١٣، ٣، ٣، ٣,١١، ٢,٨٤، ٢,٩٢، ٣,٢٤)، زیاترن له‌ ناوه‌نده‌ژمیره‌ییه‌کانی خویندکارانی قوناعی(١٠)به‌م شیوه‌یه: (٢,٢١، ٢,٦٠،

۲,۸۶، ۲,۹۸، ۲,۷۶، ۲,۶۶، ۲,۷۲، ۲,۴۵، ۲,۴۷، ۲,۹، به دهره‌هینانی به‌های (T/تائی) هەر یه‌که‌یان به‌م شیوه‌یه: (۲,۲۸۶، ۲,۶۷۰، ۲,۸۷۶، ۲,۳۸۶، ۳,۴۱۳، ۳,۹۷۱، ۳,۶۳۴، ۴,۶۳۴، ۷۰۳) به‌پیی پرگرامی (SPSS) ی ئاماری، دهرکه‌وت، که سه‌رجه‌م ئەم شیوازانه به‌لگه‌داری ئامارییان هه‌یه، ئەمه‌ش دهرخه‌ری ئەو راستیه‌یه، که جیاوازی هه‌یه له‌نیوان ئەو شیوازه‌ی که مامۆستا به‌کاریده‌هینی له‌گه‌ل خویندکارانی قوناغی (۱۱)، له‌گه‌ل ئەو شیوازه‌ی که مامۆستا به‌کاریده‌هینی له‌گه‌ل خویندکارانی قوناغی (۱۰)، له‌م برگانده‌دا، چونکه له‌ ریژه‌ی (۸۱,۸۱۸۱٪) ی ئەو شیوازانە‌ی که پرس‌یاریان دهر‌باره‌کراوه جیاوازی هه‌بوه، له‌ نیوان ئەم دو‌قوناغه‌دا.

دوهم: هه‌رچی بر‌گه‌کانی (دوهم، پینجه‌م) ن، هه‌رچه‌نده له‌ ناوه‌نده‌ژمیره‌یدا جیاوازی له‌ نیوان هه‌ردو قوناغه‌که‌دا هه‌یه، به‌لام دوا‌ی دهره‌هینانی به‌های (T/تائی) هەر یه‌که‌یان به‌پیی پرگرامی (SPSS) ی ئاماری، دهرکه‌وت، که به‌لگه‌داری ئامارییان نییه. ئەمه‌ش دهرخه‌ری ئەوه‌یه، که شیوازی ئاخواتن له‌گه‌ل ته‌مه‌ن راسته‌وانه ده‌گورپیت، واته به‌ گورانی ته‌مه‌نی به‌رانبه‌ر شیوازی ئاخواتنیش ده‌گورپیت، واته ته‌مه‌ن هۆکاریکی کاریگه‌ره بۆ هه‌لبژاردنی ئەو شیوازی که پیی ده‌دوین، هه‌لبژاردنی ئەو دانه زمانیه‌ی که کوی ئاخواتن پیکده‌هینن، به‌پیی ته‌مه‌نی به‌رانبه‌ر جیاوازییان تیده‌که‌ویت، ئەو دانه زمانیه‌ی که بۆ ئاخواتن له‌گه‌ل مندالیک، نه‌وجه‌وانیک، پیگه‌یشتیکی، به‌ته‌مه‌نیک، پینان ده‌دوین، چون یه‌ک نین و جیاوازن.

ئامانجی چوارهم: (زانینی کاریگه‌رییه دهره‌هینانی ئەم شیوازانە له‌سه‌ر خویندکار).

بۆ دهره‌هینانی ئەم ئامانجه‌ (کاریگه‌رییه دهره‌هینانی ئەم شیوازانە له‌سه‌ر خویندکار)، بۆ دیاریکردنی زۆرتین کاریگه‌ری که له‌ شیوازی مامۆستاوه ره‌نگیدا‌بیته‌وه، زانینی کاریگه‌رییه دهره‌هینانی ئەم شیوازانە له‌سه‌ر خویندکار، به‌گویره‌ی پرس‌یاره‌کانی (۱۲-۲۰) ی ناو فۆرمی راپرسییه‌که، به‌شیوه‌ی ریزبه‌ندی له‌ زۆرتین کاریگه‌رییه‌وه بۆ که‌مترین کاریگه‌ری. پشتمان به‌ (ناوه‌نده‌ژمیره‌ی به‌ده‌سه‌هاتو) به‌ستوه، به‌پیی به‌رزترین ناوه‌نده‌ژمیره‌ی ریزمان کردون، ئەم شیوه‌ی ریزبه‌ندییه‌مان ده‌ست که‌وتوه، پرس‌یاری ژماره‌ (۱۲) ی ناو فۆرمی راپرسییه‌که‌مان (ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی بی‌ریزی پیکردنت؟)، زۆرتین ناوه‌نده‌ژمیره‌ی به‌ده‌سته‌هیناوه، که (۳,۴۱) ه، پرس‌یاری ژماره‌ (۲۰) ی ناو فۆرمی راپرسییه‌که‌مان (ئایا له‌ وانه‌که‌یدا هه‌ست به‌ ئاسوده‌ی ده‌که‌یت؟) که‌مترین ناوه‌نده‌ژمیره‌ی به‌ده‌سته‌هیناوه، که (۲,۸۵) ه، پرس‌یاره‌کانی تریش له‌ نیوان (۱۲-۲۰) به‌ریزه‌ندی (۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹) ناوه‌نده‌ژمیره‌ی (۳,۲۸، ۳,۱۳، ۳,۰۹، ۳,۰۸، ۳,۰۷، ۲,۹۲، ۲,۹۱) به‌ده‌سته‌هیناوه، وه‌ک له‌ خشته‌ی ژماره‌ (۱۵) دا پونکراوه‌ته‌وه. خشته‌ی ژماره‌ (۱۵) زانینی کاریگه‌رییه دهره‌هینانی ئەم شیوازانە له‌سه‌ر خویندکار، به‌گویره‌ی پرس‌یاره‌کانی (۱۲-۲۰) ی ناو فۆرمی راپرسییه‌که، به‌شیوه‌ی ریزبه‌ندی له‌ زۆرتین کاریگه‌رییه‌وه بۆ که‌مترین کاریگه‌ری.

ز	برگه	ناوهنده ژميرهی وهلامدانهوه
۱۲	ئايا شيوازی ماموستا بۆته هۆکاری بئيريزی پيكردنت؟	۳,۴۱
۱۳	ئايا شيوازی ماموستا بۆته هۆی شهرمه زار بونت؟	۳,۲۸
۱۴	ئايا به هۆی شيوازی ماموستا توشي ترس بویته وه؟	۳,۱۳
۱۵	ئايا شيوازی وانه گوتنه وهی ماموستا بيزارت دهکات؟	۳,۰۹
۱۶	ئايا به هۆی شيوازی ماموستا توشي ناآرامی بویت؟	۳,۰۸
۱۷	ئايا به هۆی شيوازی ماموستا توشي شله ژانی دهرونی بویته وه؟	۳,۰۷
۱۸	ئايا ههست به ئارامی دهکەیت له وانه کهیدا؟	۲,۹۲
۱۹	ئايا دلخوشیت به و شيوازی که ماموستا وانهی پی پیشکەش دهکات؟	۲,۹۱
۲۰	ئايا له وانه کهیدا ههست به ئاسودهیی دهکەیت؟	۲,۸۵

به سههیرکردنی خشتهی ژماره (۱۵) دهبینین، که نزمترین ناوهنده ژميرهی (۲,۸۵)ه، به گهراوه بو پئوه ره که مان، که چوار بژاردهی ههیه، له سههیرجه م برگهکاندا بهمجورهیه:

هه میشه	زۆر جار	هه ندیجار	به دهگمه
۴	۳	۲	۱

هه بژاردهی که به و شیوهی، که له خشته کهدا دیاره نمره ی دراوه تی، به های (۱) بو وهلامی (به دهگمه ن) دانراوه، به شیوهی به دوا ی یه کدا، به های (۴) بو وهلامی (هه میشه) دانراوه، به ده رهیتانی ناوهنده گریمانه یی برگه یه کی بنچینه یی، که دهکاته (۲,۵)، به بهراوردکردنی ئەم ناوهنده ژمیره ییانه ی که له ناو خشته ی ژماره (۱۵) دا ریزبهندی کران، ده ده که ویت، که هه مو ئەو کاردانه وانه ی کرانوه پرسیار له لایه ن خویندکارانه وه به رانه ر به شیوازی ماموستا هه بون و نوینراون، به لام به شیوه ی جیاوان، وه کو له خشته ی ژماره (۱۵) دا، ئاماژهیان پیدراوه. به مه بهستی زیاتر پونکردنه وه ی وهلامی خویندکاران ده رباره ی ئەو کاریگه رییانه ی که له هه ر برگه یه کی (۱۲-۲۰) ناو فۆرمی راپرسیه که دا، خراونه پرو، به شیوه یه کی سه ره به خو، له خشته کانی دواتردا به ژماره ی وهلام و ریزه ی سه دی و ده یانخه یه پرو، شییان ده که یه وه

برگه‌ی دوازدهیه‌م: له خشته‌ی ژماره (١٦) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ ههر بژارده‌یه‌کی

برگه‌ی دوازدهیه‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و ریزه‌ی سه‌دی ههر بۆ ههر بژارده‌یه‌ک خراوه‌ته‌پرو.

خشته‌ی ژماره (١٦) ژماره و ریزه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی: ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بیریژی پیکردنت؟

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	٣٣٢	٨٩	٤٩	٣٧
ریزه	%٦٥,٥	%١٧,٦	%٩,٧	%٧,٣

وه‌لام و ریزه‌ی سه‌دی ههر بژارده‌یه‌ک، له خشته‌ی ژماره (١٦) دا، ئه‌وه پون ده‌که‌نه‌وه، که ته‌نها (٣٧) خویندکار له کۆی (٥٠٧) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتۆته‌وه ده‌ستمان واته ریزه‌ی (٧,٣٪) یان پینانویه، که (هه‌میشه) شیوازی مامۆستایان بۆته هۆی بیریژی پیکردنیان، (٤٩) خویندکار واته ریزه‌ی (٩,٧٪) یان له و برۆیه دان، که (زۆرجار) شیوازی مامۆستایان بۆته هۆی بیریژی پیکردنیان، به‌لام (٤٢١) خویندکار واته ریزه‌ی (٨٣,١٪) یان وا بیرده‌که‌نه‌وه، که (هه‌ندیجار یان به‌ده‌گه‌ن) شیوازی مامۆستایان ده‌بیته هۆی بیریژی پیکردنیان، ئه‌مه‌ش واته زۆرینه‌ی خویندکاران هه‌ست به ریزگرتنیان ده‌که‌ن له‌لایه‌ن مامۆستاکانیان وه نه‌ک بیریژی پیکردن، واته زۆر به‌ی مامۆستایان شیوازیکی ریزدارانه په‌په‌وه ده‌که‌ن، واته په‌نگدانه‌وه‌ی شیوازی ریزدارانه‌ی مامۆستا له‌سه‌ر خویندکاران، بریتیه له هه‌ستکردن به ریزلیگیروای له‌لایه‌ن خویندکارانه‌وه، به‌گشتاندنی ئه‌مه به‌سه‌ر کۆی ئاخپه‌وه و گوینگرانی (هه‌ریمی کوردستان)، ده‌گه‌ینه ئه‌وه ئه‌نجامه‌ی، که گوینگری ئیمه له پڕۆسه‌ی ئاخاوتندا زۆر هه‌ست به ریزلیگیروای ده‌کات، نه‌ک بیریژی، ئه‌مه‌ش ده‌رخه‌ری ئه‌وه‌یه، که شیوازی ئاخاوتنی کورد شیوازیکی ریزدارانه‌یه.

برگه‌ی سیزدهیه‌م: له خشته‌ی ژماره (١٧) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بۆ ههر بژارده‌یه‌کی

برگه‌ی سیزدهیه‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و ریزه‌ی سه‌دی ههر بۆ ههر بژارده‌یه‌ک خراوه‌ته‌پرو.

خشته‌ی ژماره (١٧) ژماره و ریزه‌ی وه‌لامه‌کانی برگه‌ی: ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونت؟

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گه‌ن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	٣٠٠	٩٦	٦٢	٤٩
ریزه	%٥٩,٢	%١٨,٩	%١٢,٢	%٩,٧

وه‌لام و ریزه‌ی سه‌دی ههر بژارده‌یه‌ک، له خشته‌ی ژماره (١٧) دا، ئه‌وه پون ده‌که‌نه‌وه، که ته‌نها (٤٩) خویندکار له کۆی (٥٠٧) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتۆته‌وه ده‌ستمان واته ریزه‌ی (٩,٧٪) یان پینانویه، که (هه‌میشه) شیوازی مامۆستایان بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونیان، (٦٢) خویندکار واته ریزه‌ی (١٢,٢٪) یان له و برۆیه دان، که (زۆرجار) شیوازی مامۆستایان بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونیان، به‌لام (٣٩٦) خویندکار واته ریزه‌ی (٧٨,١٪) یان وا بیرده‌که‌نه‌وه، که (هه‌ندیجار یان به‌ده‌گه‌ن) شیوازی مامۆستایان ده‌بیته هۆی پی

شهمه زار بونيان، ئەمەش واتە مامۆستايان شيوەزى دۆستانەى و نەرم و نيان و دور لە شكاندەوه بەكار دەهينن، بۆيە خویندکاران هەست بە ئازادى و نەترسان لە شەرمە زار بون دەکەن، ئەمەش ئەو رەنگدانەوه دەرونيیە، کە ئیمە مەبەستمانە، بەگشتاندنی ئەمە بەسەر کۆى ئاخوهر و گوێگرانی(هەریمی کوردستان)، دەگەینە ئەو ئەنجامەى، کە گوێگرى ئیمە لە پرۆسەى ئاخوتندا کەمتر هەست بە شەرمە زار بون دەکات، واتە شيوەزى ئاخوتنى تاکی ئیمە نەرم و نيان و دۆستانە دور لە تابۆیە.

برگەى چوار دەیهەم: لە خستەى ژمارە (۱۸) دا، ژمارەى وەلامى تاکەکان(خویندکارەکان) بۆ هەر بژاردەیهکی

برگەى چوار دەیهەمی ناو فۆرمى راپرسییەکە و رێژەى سەدى هەر بۆ هەر بژاردەیهک خراوەتەرۆ.

خستەى ژمارە(۱۸) ژمارە و رێژەى وەلامەکانى برگەى: ئایا بەهۆى شيوەزى مامۆستا توشى ترس بویتەوه؟

وەلامەکان	بەدەگمەن	هەندىجار	زۆرجار	هەمیشە
ژمارە	۲۴۲	۱۴۲	۷۰	۵۳
رێژە	%۴۷,۷	%۲۸	%۱۳,۸	%۱۰,۵

وەلام و رێژەى سەدى هەر بژاردەیهک، لە خستەى ژمارە(۱۶) دا، ئەو رۆن دەکەنەوه، کە تەنها (۵۳) خویندکار لە کۆى(۵۰۷) خویندکار کە وەلامەکانیان گەشتوتەوه دەستمان واتە رێژەى(۱۰,۵%)یان پینانوايه، کە(هەمیشە) بەهۆى شيوەزى مامۆستايانەوه رۆبەرۆى ترس بونەوه، (۷۰) خویندکار واتە رێژەى(۱۳,۸%)یان لەو برۆاىە دان، کە(زۆرجار) بەهۆى شيوەزى مامۆستايانەوه رۆبەرۆى ترس بونەوه، بەلام (۳۸۴) خویندکار واتە رێژەى(۷۵,۷%)یان وا بێردەکەنەوه، کە(هەندىجار یان بەدەگمەن) بەهۆى شيوەزى مامۆستايان، ئەمەش واتە زۆرینەى خویندکاران هەست ناکەن، کە بەهۆى شيوەزى مامۆستاکیانەوه رۆبەرۆى ترس بونەوه، ئەمەش واتە زۆرینەى مامۆستايان شيوەزى ناتوندوتیژ، دور لە ترس و تۆقاندن بەکار دەهينن، واتە شيوەزى هیمنانە و رێزدارانەى وا پەپرەوبکەن، کە خویندکاران هەست بە ئارامى بکەن، ئەمەش ئەو رەنگدانەوه دەرونيیە، کە ئیمە بە دوايدا دەگەرین، بەگشتاندنی ئەمە بەسەر کۆى ئاخوهر و گوێگرانی(هەریمی کوردستان)، دەگەینە ئەو ئەنجامەى، کە گوێگرى ئیمە لە پرۆسەى ئاخوتندا زۆرکەم هەست بە ترس دەکات، ناترسى لە کاردانەوهکانى بەرانبەر و هەلە تیگەیشتى بەرانبەر و سەرکیشان بۆ تیکچونى پەيوەندییە کۆمەلایەتییهکان و دروست بونی کیشە و ئاژاوه. چونکە لە دۆخى ئاساییدا، ئاخوتتەکان هیمنانە و دۆستانەن.

برگەى پاز دەیهەم: لە خستەى ژمارە (۱۹) دا، ژمارەى وەلامى تاکەکان(خویندکارەکان) بۆ هەر بژاردەیهکی

برگەى پاز دەیهەمی ناو فۆرمى راپرسییەکە و رێژەى سەدى هەر بۆ هەر بژاردەیهک خراوەتەرۆ.

خستەى ژمارە(۱۹) ژمارە و رێژەى وەلامەکانى برگەى: ئایا شيوەزى وانە گوتنەوهى مامۆستا بيزارت دەکات؟

هه‌لامه‌كان	به‌ده‌گه‌من	هه‌نديجار	زورجار	هه‌ميشه
ژماره	٢٢٥	١٥٩	٦٨	٥٥
ريژه	%٤٤,٤	%٣١,٤	%١٣,٤	%١٠,٨

وه‌لام و ريژه‌ي سه‌دي هه‌ر بژارده‌يه‌ك، له خسته‌ي ژماره (١٩) دا، ئه‌وه پون ده‌كه‌نه‌وه، كه ته‌نها (٥٥) خويندكار له كوئ (٥٠٧) خويندكار كه وه‌لامه‌كانيان گه‌يشتوته‌وه ده‌ستمان واته ريژه‌ي (%١٠,٨) يان پييانوايه، كه (هه‌ميشه) به هۆي شيوازي ماموستايانه‌وه توشي بيژاري بون، (٦٨) خويندكار واته ريژه‌ي (%١٣,٤) يان له و بپروايه دان، كه (زورجار) به هۆي شيوازي ماموستايانه‌وه توشي بيژاري بون، به‌لام (٣٨٤) خويندكار واته ريژه‌ي (%٧٥,٨) يان وا بيرده‌كه‌نه‌وه، كه (هه‌نديجار يان به‌ده‌گه‌من) به هۆي شيوازي ماموستايانه‌وه توشي بيژاري هاتون، ئه‌مه‌ش واته زورينه‌ي خويندكاران دلخوشن و رازين له و شيوازانه‌ي له‌گه‌ليان به‌كار ده‌هينري له‌لايه‌ن ماموستاكانيانه‌وه، ئه‌وه‌ش خودي ره‌نگدانه‌وه ده‌رونييه‌كه‌يه، كه شيوازي به‌كارهاتو له‌لايه‌ن ماموستاكانه‌وه به‌ره‌مي هيتاوه، ئه‌مه‌ش ده‌رخه‌ري ئه‌و راس‌تتويه، كه زوربه‌ي ماموستايان هه‌وليان داوه، كه شيوازي ئاخواتني سه‌رنج‌راكيشي وا به‌كاربه‌ينن، كه نه بيته هۆي بيژاركردي خويندكاران، به‌گشتاندني ئه‌مه به‌سه‌ر كۆي ئاخيوهر و گوئگراني (هه‌ريمي كوردستان)، ده‌گه‌ينه ئه‌و ئه‌نجامه‌ي، كه گوئگري ئيمه له پرۆسه‌ي ئاخواتندا زوربه‌ي جار هه‌ست به دلخوشي و په‌زامه‌ندبون ده‌كات، چونكه زورينه‌ي ئاخيوهران پشت به به‌كارهيناني شيوازي ئاخواتني سه‌رنج‌راكيش ده‌به‌ستن له گفتوگوكانياندا.

برگه‌ي شازده‌يه‌م: له خسته‌ي ژماره (٢٠) دا، ژماره‌ي وه‌لامه‌ي تاكه‌كان (خويندكاره‌كان) بو هه‌ر بژارده‌يه‌كي

برگه‌ي شازده‌يه‌مي ناو فۆرمي راپرسويه‌كه و ريژه‌ي سه‌دي هه‌ر بو هه‌ر بژارده‌يه‌ك خراوته‌پرو.

خسته‌ي ژماره (٢٠) ژماره و ريژه‌ي وه‌لامه‌كاني برگه‌ي: ئايا به‌هۆي شيوازي ماموستا توشي ناارامي بویت؟

هه‌لامه‌كان	به‌ده‌گه‌من	هه‌نديجار	زورجار	هه‌ميشه
ژماره	٢٣٧	١٣٢	٨١	٥٧
ريژه	%٤٦,٧	%٢٦	%١٦	%١١,٢

وه‌لام و ريژه‌ي سه‌دي هه‌ر بژارده‌يه‌ك، له خسته‌ي ژماره (١٦) دا، ئه‌وه پون ده‌كه‌نه‌وه، كه ته‌نها (٥٧) خويندكار له كوئ (٥٠٧) خويندكار كه وه‌لامه‌كانيان گه‌يشتوته‌وه ده‌ستمان واته ريژه‌ي (%١١,٢) يان پييانوايه، كه (هه‌ميشه) به هۆي شيوازي ماموستايانه‌وه بوته توشي ناارامي بون، (٨١) خويندكار واته ريژه‌ي (%١٦) يان له و بپروايه دان، كه (زورجار) به هۆي شيوازي ماموستايانه‌وه توشي ناارامي بون، به‌لام (٣٦٩) خويندكار واته ريژه‌ي (%٧٢,٧) يان وا بيرده‌كه‌نه‌وه، كه (هه‌نديجار يان به‌ده‌گه‌من) به هۆي شيوازي ماموستايانه‌وه توشي ناارامي بون، ئه‌مه‌ش واته خويندكاران هه‌ست به ئارامي و ئاسوده‌يي ده‌كه‌ن،

له برى ئه وهى ههست به نائارامى بكن و نائاسايى بن وشهرم بكن، ئهمهش ئه وه رهنگدانه وه دهرونييه، كه توپزينه وه كه مه به ستييه تي، ئهمهش ئه وه دهگه يه ني، ماموستايان شيووزى ئاخوتنى دۆستانه و ريزدارانه به كارده هينن و كه شيكى ئاخوتنى دور له فشارى دهروني دهره خسينن، كه خويندكاران تيدا ئارامبن و دلهر اوكت و شهرم داين ناگرىت و له گفتوگوكانياندا ئارامبن.

برگه ي حه قده يه م: له خشته ي ژماره (21) دا، ژماره ي وه لامى تاكه كان (خويندكاره كان) بو ههر بژارده يه كى برگه ي حه قده يه مى ناو فورمى راپرسيه كه و ريزه ي سه دى ههر بو ههر بژارده يه ك خراوه ته پو.

خشته ي ژماره (21) ژماره و ريزه ي وه لامه كانى برگه ي: ئايا به هوى شيووزى ماموستا توشى شله ژانى دهروني بوپته وه؟

وه لامه كان	به ده گمهن	هه نديچار	زورچار	هه ميشه
ژماره	236	130	83	58
ريزه	46,5%	25,6%	16,3%	11,4%

وه لام و ريزه ي سه دى ههر بژارده يه ك، له خشته ي ژماره (16) دا، ئه وه رون ده كه نه وه، كه (58) خويندكار له كوئى (507) خويندكار كه وه لامه كانيان گه يشتوتته وه ده ستمان واته ريزه ي (11,4%) يان پينانوايه، كه (هه ميشه) به هوى شيووزى ماموستايانه وه بوته توشى شله ژانى دهروني هاتون، (83) خويندكار واته ريزه ي (16,3%) يان له و بروايه دان، كه (زورچار) به هوى شيووزى ماموستايانه وه توشى شله ژانى دهروني بون، به لام (366) خويندكار واته ريزه ي (72,1%) يان وا بيرده كه نه وه، كه (هه نديچار يان به ده گمهن) به هوى شيووزى ماموستايانه وه توشى شله ژانى دهروني بون، ئهمهش واته زورينه ي خويندكاران له لايه ن ماموستاكانيانه وه ههست به فشارى دهروني و نائارامى دهروني ناكهن، ئهم ئه نجامهش سه لمينه رى ئه وه يه، كه زوربه ي ماموستايان له شيووزى ئاخوتنيان له گه ل خويندكاراندا، دۆخيكى دهروني ئاسايى و دور له ترس و دلهر اوكت بو خويندكاران فه راهم ده كهن، چونكه شيووزيكى هاوپريانه ي هيمن په ربه و ده كهن، كه له سايه يدا خويندكاران ههست به ئاسوده يى ده كهن، ئهم هه ستردن به ئاسوده ييه، ههر ئه وه رهنگدانه وه دهرونييه، كه مه به ستي سه ره كى ئيمه يه، به گشتاندى ئهمه به سه ر كوئى ئاخيوهر و گوئگرانى (هه ريمى كوردستان)، ده گه يه ئه وه ئه نجامه ي، كه گوئگرى ئيمه له ئاخوتندا زور كه م ههست به شله ژانى دهروني ده كات، ههست به باريكى دهروني ئارام ده كات.

برگه ي هه ژده يه م: له خشته ي ژماره (22) دا، ژماره ي وه لامى تاكه كان (خويندكاره كان) بو ههر بژارده يه كى برگه ي هه ژده يه مى ناو فورمى راپرسيه كه و ريزه ي سه دى ههر بو ههر بژارده يه ك خراوه ته پو.

خشته‌ی ژماره (۲۲) ژماره و ریژه‌ی وه‌لامه‌کانی بره‌گی: ئایا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌یت له وانه‌که‌یدا؟

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گمهن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۴۶	۱۱۶	۱۷۹	۱۶۶
ریژه	%۹,۱	%۲۲,۹	%۳۵,۳	%۳۲,۷

وه‌لام و ریژه‌ی سه‌دی هه‌ر بژارده‌یه‌ک، له خشته‌ی ژماره (۱۶) دا، ئه‌وه پون ده‌که‌نه‌وه، که تهنه‌ها (۴۶) خویندکار له کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتوته‌وه ده‌ستمان واته ریژه‌ی (%۹,۱) یان پینانویه، که (به‌ده‌گمهن) له وانه‌کانی مامۆستاکانیاندا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌ن، (۱۱۶) خویندکار واته ریژه‌ی (%۲۲,۹) یان له و برویه دان، که (هه‌ندیجار) له وانه‌کانی مامۆستاکانیاندا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌ن، به‌لام (۳۴۵) خویندکار واته ریژه‌ی (%۶۸) یان وا بیرده‌که‌نه‌وه، که (زۆرجار یان هه‌میشه) له وانه‌کانی مامۆستاکانیاندا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌ن، ئه‌مه‌ش واته خویندکاران له لایه‌ن مامۆستاکانیاندا هه‌ست به ئارامی و هیمنی و ئاسوده‌یی ده‌که‌ن، نه‌ک ستریس و ترس و دل‌پاوکی، ئه‌وه‌ش بریتیه له په‌نگانه‌وه ده‌رونییه‌که، ئه‌م ئه‌نجامه‌ش سه‌لمینه‌ری ئه‌وه‌یه، که زۆرینه‌ی له مامۆستایان له شیوازی ئاخاوتنیاندا له‌گه‌ل خویندکاران، دۆخیکی ده‌رونی دور ستریس و ترس و دل‌پاوکی بو خویندکاران دابین ده‌که‌ن، چونکه شیوازیکی ئاخاوتنی دۆستانه به‌کارده‌هین، که ستریس سهر خویندکاران ناهیلیت و خویندکاران له سایه‌یدا هه‌ست به ئارامی و ئاسوده‌یی ده‌که‌ن، به‌گشتاندنی ئه‌مه به‌سه‌ر کۆی ئاخپه‌ور و گوئگرانی (هه‌ریمی کوردستان)، ده‌گه‌ینه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی، که گوئگری ئیمه له پرۆسه‌ی ئاخاوتندا زۆر که‌م هه‌ست به ستریس ده‌کات، هه‌میشه ئارامی له هزر و ده‌رونیادا ئاماده‌یه، به‌ده‌گمهن دۆخیکی ئاخاوتنی پر ستریس به‌ری ده‌کات.

بره‌گی نۆزده‌یه‌م: له خشته‌ی ژماره (۲۳) دا، ژماره‌ی وه‌لامی تاکه‌کان (خویندکاره‌کان) بو هه‌ر بژارده‌یه‌کی

بره‌گی نۆزده‌یه‌می ناو فۆرمی راپرسییه‌که و ریژه‌ی سه‌دی هه‌ر بو هه‌ر بژارده‌یه‌ک خراوه‌ته‌رو.

خشته‌ی ژماره (۲۳) ژماره و ریژه‌ی وه‌لامه‌کانی بره‌گی: ئایا دلخۆشیت به‌و شیوازه‌ی که مامۆستا وانه‌ی پی پیشکه‌ش

ده‌کات؟

وه‌لامه‌کان	به‌ده‌گمهن	هه‌ندیجار	زۆرجار	هه‌میشه
ژماره	۴۷	۱۱۵	۱۸۱	۱۶۴
ریژه	%۹,۳	%۲۲,۷	%۳۵,۷	%۳۲,۳

وه‌لام و ریژه‌ی سه‌دی هه‌ر بژارده‌یه‌ک، له خشته‌ی ژماره (۱۶) دا، ئه‌وه پون ده‌که‌نه‌وه، که تهنه‌ها (۴۷) خویندکار له کۆی (۵۰۷) خویندکار که وه‌لامه‌کانیان گه‌یشتوته‌وه ده‌ستمان واته ریژه‌ی (%۹,۳) یان پینانویه، که (به‌ده‌گمهن) ئه‌و شیوازه‌ی مامۆستایان به‌کاریده‌هین ده‌بیته هۆی دلخۆشیان، (۱۱۵) خویندکار واته

پيژهي (22,7%)يان لهو برپوايه دان، كه(ههنديجار) ئهو شيوازي ماموستايان بهكاريددهينن دهبيته هوي دلخوشيان، بهلام (345) خويندكار واته پيژهي(68%)يان وا بيردهكه نه وه، كه(زورجار يان ههميشه) ئهو شيوازي ماموستايان بهكاريددهينن دهبيته هوي دلخوشيان، ئهمهش واته خويندكاران رازين و دلخوشن بهو شيوازي كه ماموستايان له پولهكاني خويندندا بهكاريددهينن، ئهم رازيبون و دلخوشيه، بريتيه لهو رهنگانه وه دهرونييهي، كه ئهم تويزينه وهي له پيناودا ئه نجام دراوه، واته، زوربه ي ماموستايان له شيوازي ئاخاوتنياندا له گه ل خويندكاران، به شيوازيك دهبوين و وانه كه دهخه نه رو كه دهبيته مايه ي دلخوشي خويندكاران، چونكه به شيوازيكي سه رنجراكيش و نه رم و نييان دهبوين و ههروه ها شيوازي جوانكاري له ئاخاوتندا فه راموش ناكهن و وانهكانيان به جوريك دهخه نه رو، كه خويندكاران دلخوش بكات، به گشتاندي ئهمه به سه ر كوي ئاخيوهر و گوئگراني(ههريمي كوردستان)، دهگه ينه ئهو ئه نجامه ي، كه گوئگري ئيمه له پرۆسه ي ئاخاوتندا زوربه ي جار ههست به دلخوشي دهكات.

برگه ي بيستم: له خشته ي ژماره (24)دا، ژماره ي وهلام ي تاكه كان(خويندكاره كان) بو هه ر بژارده يه كي

برگه ي بيستم ي ناو فورمي راپرسيه كه و پيژهي سه دي هه ر بو هه ر بژارده يه ك خراوه ته رو.

خشته ي ژماره (24)ژماره و پيژهي وهلامه كاني برگه ي: ئايا له وانه كه يدا ههست به ئاسوده ي دهكه يت؟

وهلامه كان	به دهگمه ن	ههنديجار	زورجار	ههميشه
ژماره	57	117	178	155
پيژه	11,2%	23,1%	35,1%	30,6%

وهلام و پيژهي سه دي هه ر بژارده يه ك، له خشته ي ژماره (16)دا، ئهو وه رپون دهكه نه وه، كه ته نها (57) خويندكار له كوئ (507) خويندكار كه وهلامه كانيان گه يشتوته وه دهستان واته پيژهي(11,2%)يان پييانوايه، كه(به دهگمه ن) ئهو شيوازي ماموستايان بهكاريددهينن ئاسوده ييان پي ده به خشيت، (117) خويندكار واته پيژهي(23,1%)يان لهو برپوايه دان، كه(ههنديجار) ئهو شيوازي ماموستايان بهكاريددهينن ئاسوده ييان پي ده به خشيت، بهلام (333) خويندكار واته پيژهي(65,7%)يان وا بيردهكه نه وه، كه(زورجار يان ههميشه) ئهو شيوازي ماموستايان بهكاريددهينن ئاسوده ييان پي ده به خشيت، ئهمهش ده رخه ري ئهو راستيه يه، كه خويندكاران ئاسوده ن بهو شيوازي كه ماموستايان له پولهكاني خويندندا بهكاريددهينن، واته، زوريك له ماموستايان توانيو يانه له شيوازي ئاخاوتنيان له گه ل خويندكاراندا، به شيوازيك گه توگو بكن و وانه كه بخه نه رو، كه ببته مايه ي ئاسوده يي خويندكاران، چونكه، شيوازيكي نه رم و نييان و دستانه ي دور له ترس و هه ره شه و تابويان بهكاره يناوه، ههروه ها شيوازي ئارام و دور له هه لچونيان په يره وكردوه و وانهكانيان به شيوازيك خستوته رو، كه خويندكاران ئاسوده بكات، واته رهنگانه وه دهرونييه كه برتياه له

ئاسودەیی خویندکاران لە پۆلدا، بەگشتاندنی ئەمە بەسەر کۆی ئاخیوهر و گوینگرانی (هەریمی کوردستان)، دەگەینە ئەو ئەنجامە، کە گوینگری ئیمە لە پرۆسەى ئاخواوتندا زۆربەى جار هەست بە ئاسودەیی دەکات، چونکە شیوازی ئاخواوتنی بەرانبەرى شیوازیکی ناتوندوتیژە و دورە لە شکاندنەو و تابۆ و هەست بریندار کردن، شیوازی بەرزى ئاخواوتن لە لای تاکی ئاخیوهرى ئیمەدا زۆر بەکاردههینریت.

ئامانجى پینجەم: (زانینی رێژەى جیاوازی شیوازهکان، بەگویرهى گۆراوى رهگەز).

بە مەبەستى دەرھینانی ئەم ئامانجە، بۆ هەر برگەیهک لە (ناوەندەژمیرەیی) رەگەزى نیر کە ژمارەیان (۲۲۲) خویندکار بوە. بەراوردکارو بە ناوەندەژمیرەیی رەگەزى مێ کە ژمارەیان (۲۸۴) خویندکار بوە، بەمەش (ناوەندەژمیرەیی و لادان) مان بۆ هەر برگەیهک دەرھیناوە، دواتر بە مەبەستى دەرخستنى جیاوازی نیوان هەر برگەیهکی وەدەستھاتو، تاقیکردنەوہى (T/تائی) بەکارھاتو، بە مەبەستى سەلماندنى بەلگەدارى ئامارى ئەو جیاوازییانەى کە دەرکەوتون لە برگەکاندا، وەکو لە خستەى ژمارە (۲۵)دا رۆنکراوہتەوہ:

خستەى ژمارە (۲۵) زانینی رێژەى جیاوازی کاردانەوہکان بە گویرهى گۆراوى رهگەز

ز	برگە	گۆراو	ژمارە	ناوەندە ژمیرە یی	لادانى پیوهر	بەھای تائی	بەلگەدارى ئامارى لە ۰,۰۵
۱۲	ئایا دلخۆشیت بەو شیوازەى کە مامۆستا وانەى پێ پیشکەش دەکات؟	نیر	۲۲۲	۲,۹۱	۰,۹۶۸	۰,۰۷۷	نییە
		مێ	۲۸۴	۲,۹۱	۰,۹۴۹		
۱۳	ئایا لە وانەکەیدا هەست بە ئاسودەیی دەکەیت؟	نیر	۲۲۲	۲,۷۶	۱,۰۰۳	۱,۷۵۶	نییە
		مێ	۲۸۴	۲,۹۲	۰,۹۶۲		
۱۴	ئایا شیوازی وانە گوتنەوہى مامۆستا بیزارت دەکات؟	نیر	۲۲۲	۲,۹۸	۱,۰۳۸	۲,۱۶۸	هەیه
		مێ	۲۸۴	۳,۱۸	۰,۹۶۸		
۱۵	ئایا هەست بە ئارامى دەکەیت لە وانەکەیدا؟	نیر	۲۲۲	۲,۸۷	۱,۰۰۵	۰,۹۹	نییە
		مێ	۲۸۴	۲,۹۵	۰,۹۱۸		
۱۶	ئایا شیوازی مامۆستا بۆتە هۆى شەرەزاربونت؟	نیر	۲۲۲	۳,۱۷	۱,۰۸۶	۲,۱۲۷	هەیه
		مێ	۲۸۴	۳,۳۶	۰,۹۴۶		
۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆتە هۆکاری بیریزی پیکردنت؟	نیر	۲۲۲	۳,۲۷	۱,۰۳۲	۳,۱۱۴	هەیه
		مێ	۲۸۴	۳,۵۲	۰,۸۳۸		
۱۸	ئایا بەهۆى شیوازی مامۆستا توشى ترس بویتەوہ؟	نیر	۲۲۲	۳,۲۳	۱,۰۰۲	۲,۰۹۱	هەیه
		مێ	۲۸۴	۳,۰۵	۱,۰۱		

نییه	۱,۶۵۵	۱,۰۴۱	۳,۱۶	۲۲۲	نیر	نایا به هوی شیوازی ماموستا توشی شله ژانی دهرونی بویته وه؟	۱۹
		۱,۰۳۸	۳	۲۸۴	می		
نییه	۰,۷۹۵	۱,۰۸۳	۳,۰۹	۲۲۲	نیر	نایا به هوی شیوازی ماموستا توشی نا ئارامی بویت؟	۲۰
		۰,۹۹۹	۳,۷	۲۸۴	می		

به وردبونه وه له خشه ی ژماره (۲۵) ده بینین، که سه ره جه م بر گه کان ناوه نده ژمیره بیان هه یه به بری جیاواز، بۆ سه لماندن و دهر خستنی به لگه داری ئاماری به ریزه بندی ته نها بر گه کانی (چوارده یه م، شازده یه م، حه قده یه م، هه ژده یه م) به لگه داری ئاماری بیان هه یه، ئەمه ش ئەوه دهرده خات، که له م بر گانه دا، بر و ژماره ی ئەو خویندکارانه ی له ره گزی (می) پینان وابوه، (شیوازی وانه گوته وه ی ماموستا بیزاریان ده کات، شیوازی ماموستا بوته هوی شه رمه زار بونیان، شیوازی ماموستا بوته هوی بی ریزی پی کردیان، به هوی شیوازی ماموستاوه توشی ترس بون)، که به ریزه بندی ناوه نده ژمیره بیه کانیان (۳,۰۵، ۳,۵۲، ۳,۳۶، ۳,۱۸) بون، به رزترن، له ناوه نده ژمیره یی ئەو ئەو خویندکارانه ی، که له ره گزی (نیر) که هه مان بیر کردنه وه بیان هه بوه، که به ریزه بندی ناوه نده ژمیره بیه کانیان (۲,۹۸، ۳,۱۷، ۳,۲۷، ۳,۵۲) بون، به دهره یانی به های (T/تائی) هه ر یه که یان، که به ریزه بندی (۲,۱۶۸، ۲,۱۲۷، ۳,۱۱۴، ۲,۰۹۱) ن، به پی پی پرۆگرامی (SPSS) ی ئاماری، دهرکه وت، که به لگه داری ئاماری ئاماری هه یه، واته جیاوازی هه یه له نیوان ئەو شیوازه ی که ماموستا له گه ل هه ر یه که له ره گزی نیر و می به کاریده هیتی، له گه یاندنی په یامه که یدا، له و بر گانه دا. ئەمه ش سه لمینه ری ئەوه یه، که ماموستایان به ریزه ی (۴,۴,۴٪) جیاوازیان کردوه له نیوان ره گزی نیر و می له شیوازی گه یاندنی په یامه کانیان، واته له و شیوازه ئاخاوتنه ی که به کاریانه یناوه، بویه به ریزه ی (۴,۴,۴٪) ی کاردانه وه کان جیاوازن له لایه ن خویندکارانی هه ردو ره گزه وه، واته له و بر گانه ی باسکران ره گزی می کاردانه وه بیان زیاتر بوه، به به راورد به ره گزی نیر، له هه ریه که له بر گه کانی (دوازده یه م، سیزده یه م، پازده یه م، نۆزده یه م، بیسته م)، هه ر چه نده ناوه نده ژمیره بیه کانیان جیاوازن، به لام به پی پی پرۆگرامی (SPSS) ی ئاماری، دهرکه وت، که له م بر گانه دا، به لگه داری ئاماری نییه، واته له م بر گانه دا جیاوازی نییه له نیوان کاردانه وه کانی ره گزی نیر و می، ئەمه ش واته له ریزه ی (۵,۵,۵٪) ی کاردانه وه کان له نیوان ره گزی نیر و می جیاوازی نییه، به پی پی پرۆگرامی (SPSS) ی ئاماری. له مه وه ده گینه ئەو ئەنجامه ی، که ئەو کاردانه وه یی له لایه ن گوینگروه په یدا ده بیته، له ئەنجامه ی گه یشتنی ئەو په یامه ی، که به هوی شیوازه جیاوازه کانی ئاخاوتنی ئاخوهره وه پی ده گات، له لایه ن ره گزی (نیر، می) چونیه ک نییه، وه ک له م شیکارییه ی سه ره وه دهرکه وت، ریزه ی (۴,۴,۴٪) ی کاردانه وه کان جیاوازیان هه یه، ریزه ی (۵,۵,۵٪) ی کاردانه وه کانی ش جیاوازیان نییه.

نامانجی شه‌شهم: (زانینی پیژهی جیاوازی کاردانه‌وه‌کان، به گویره‌ی گۆراوی پۆل(ته‌مه‌ن)).

به مه‌به‌ستی ده‌ره‌یتانی ئەم ئامانجه، بۆ هەر بره‌گه‌یه‌ک له (ناوه‌نده‌ژمیره‌یی) قۆناغی (۱۰) که ژماره‌یان (۳۵۰) خۆیندکار بوه. به‌راوردکاره به ناهه‌نده‌ژمیره‌یی قۆناغی (۱۱) که ژماره‌یان (۱۵۸) خۆیندکار بوه، به‌مه‌ش (ناوه‌نده‌ژمیره‌یی و لادان) مان بۆ هەر بره‌گه‌یه‌ک ده‌ره‌یتاوه، دواتر به مه‌به‌ستی ده‌رخستنی جیاوازی نیوان هەر بره‌گه‌یه‌کی وه‌ده‌سته‌هاتو، تاقیکردنه‌وه‌ی (T/تائی) به‌کارهاتوه، بۆ مه‌به‌ستی سه‌لماندنی به‌لگه‌داری ئاماری ئەو جیاوازییانه‌ی که له بره‌گه‌کاندا ده‌رکه‌وتون، وه‌کو له خسته‌ی ژماره‌(۲۶)دا رو‌نکراوه‌ته‌وه:

خسته‌ی ژماره‌(۲۶) زانینی پیژهی جیاوازی کاردانه‌وه‌کان، به گویره‌ی گۆراوی پۆل(ته‌مه‌ن)

ز	بره‌گه	گۆراو	ژماره	ناوه‌نده‌ژمیره‌یی	لادانی پیوه‌ر	به‌های تائی	به‌لگه‌داری ئاماری له ۰,۰۵																																																																																												
۱۲	ئایا دلخۆشیت به‌و شیوازه‌ی که مامۆستا وان‌ه‌ی پی پیشکەش ده‌کات؟	۱۰	۳۵۰	۲,۸۴	۰,۹۶۱	۲,۴۱۵	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۰۶	۰,۹۳۲			۱۳	ئایا له وان‌ه‌که‌یدا هه‌ست به ئاسوده‌یی ده‌که‌یت؟	۱۰	۳۵۰	۲,۷۷	۰,۹۹۴	۲,۹۰۸	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۰۴	۰,۹۳۳	۱۴	ئایا شیوازی وان‌ه‌ گوتنه‌وه‌ی مامۆستا بیزارت ده‌کات؟	۱۰	۳۵۰	۳,۰۴	۱,۰۱۶	۱,۸۶۸	نیه	۱۱	۱۵۸	۳,۲۲	۰,۹۶۳	۱۵	ئایا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌یت له وان‌ه‌که‌یدا؟	۱۰	۳۵۰	۲,۸۶	۰,۹۵۹	۲,۱۱۸	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۰۵	۰,۹۳۹	۱۶	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۱۹	۱,۰۳۹	۲,۷۳۳	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۶	۰,۹۳۰	۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بی‌پێریزی پیکردنت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۳۴	۰,۹۹۱	۲,۶۱۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۵۷	۰,۷۷۸	۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱	۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه
۱۳	ئایا له وان‌ه‌که‌یدا هه‌ست به ئاسوده‌یی ده‌که‌یت؟	۱۰	۳۵۰	۲,۷۷	۰,۹۹۴	۲,۹۰۸	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۰۴	۰,۹۳۳			۱۴	ئایا شیوازی وان‌ه‌ گوتنه‌وه‌ی مامۆستا بیزارت ده‌کات؟	۱۰	۳۵۰	۳,۰۴	۱,۰۱۶	۱,۸۶۸	نیه	۱۱	۱۵۸	۳,۲۲	۰,۹۶۳	۱۵	ئایا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌یت له وان‌ه‌که‌یدا؟	۱۰	۳۵۰	۲,۸۶	۰,۹۵۹	۲,۱۱۸	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۰۵	۰,۹۳۹	۱۶	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۱۹	۱,۰۳۹	۲,۷۳۳	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۶	۰,۹۳۰	۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بی‌پێریزی پیکردنت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۳۴	۰,۹۹۱	۲,۶۱۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۵۷	۰,۷۷۸	۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱	۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲								
۱۴	ئایا شیوازی وان‌ه‌ گوتنه‌وه‌ی مامۆستا بیزارت ده‌کات؟	۱۰	۳۵۰	۳,۰۴	۱,۰۱۶	۱,۸۶۸	نیه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۲۲	۰,۹۶۳			۱۵	ئایا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌یت له وان‌ه‌که‌یدا؟	۱۰	۳۵۰	۲,۸۶	۰,۹۵۹	۲,۱۱۸	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۰۵	۰,۹۳۹	۱۶	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۱۹	۱,۰۳۹	۲,۷۳۳	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۶	۰,۹۳۰	۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بی‌پێریزی پیکردنت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۳۴	۰,۹۹۱	۲,۶۱۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۵۷	۰,۷۷۸	۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱	۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																				
۱۵	ئایا هه‌ست به ئارامی ده‌که‌یت له وان‌ه‌که‌یدا؟	۱۰	۳۵۰	۲,۸۶	۰,۹۵۹	۲,۱۱۸	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۰۵	۰,۹۳۹			۱۶	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۱۹	۱,۰۳۹	۲,۷۳۳	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۶	۰,۹۳۰	۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بی‌پێریزی پیکردنت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۳۴	۰,۹۹۱	۲,۶۱۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۵۷	۰,۷۷۸	۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱	۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																																
۱۶	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆی شه‌رمه‌زاربونت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۱۹	۱,۰۳۹	۲,۷۳۳	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۴۶	۰,۹۳۰			۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بی‌پێریزی پیکردنت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۳۴	۰,۹۹۱	۲,۶۱۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۵۷	۰,۷۷۸	۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱	۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																																												
۱۷	ئایا شیوازی مامۆستا بۆته هۆکاری بی‌پێریزی پیکردنت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۳۴	۰,۹۹۱	۲,۶۱۱	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۵۷	۰,۷۷۸			۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱	۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																																																								
۱۸	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی ترس بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۳	۱,۰۲۰	۴,۵۱۶	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۴۳	۰,۹۲۱			۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱	۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																																																																				
۱۹	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی شله‌ژانی ده‌رونی بویته‌وه؟	۱۰	۳۵۰	۲,۹۴	۱,۰۷۳	۴,۳۷۱	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۳۷	۰,۹۰۱			۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه	۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																																																																																
۲۰	ئایا به‌هۆی شیوازی مامۆستا توشی نا‌ئارامی بویت؟	۱۰	۳۵۰	۳,۹۶	۱,۰۶۲	۴,۰۴۹	هه‌یه																																																																																												
		۱۱	۱۵۸	۳,۳۶	۰,۹۲																																																																																														

به‌وردبونه‌وه له خسته‌ی ژماره (۱۴) ده‌بینین، که سه‌رجه‌م بره‌گه‌کان جیاوازی ناوه‌نده‌ژمیره‌بیان هه‌یه، به‌لام به‌بری جیاواز بۆ سه‌لماندن و ده‌رخسته‌نی به‌لگه‌داری ئاماری ده‌رکه‌وت، که سه‌رجه‌م بره‌گه‌کان جگه له بره‌گه‌ی (چوارده‌یه‌م)، به‌لگه‌داری ئامارییان هه‌یه، به‌م شیوه‌ی خواره‌وه:

یه‌که‌م: به‌ریزه‌ندی بره‌گه‌کانی (دوازده‌یه‌م، سیزده‌یه‌م، پازده‌یه‌م، شانزده‌یه‌م، هه‌ژده‌یه‌م، نوزده‌یه‌م، بیست‌یه‌م)، که به‌ریزه‌ندی ناوه‌نده‌ژمیره‌بییه‌کانی خویندکارانی قوناغی (۱۱) به‌م شیوه‌یه: (۳,۰۶, ۳,۰۴, ۳,۰۵, ۳,۰۶, ۳,۰۷, ۳,۰۸, ۳,۰۹, ۳,۱۰, ۳,۱۱, ۳,۱۲, ۳,۱۳, ۳,۱۴, ۳,۱۵, ۳,۱۶, ۳,۱۷, ۳,۱۸, ۳,۱۹, ۳,۲۰, ۳,۲۱, ۳,۲۲, ۳,۲۳, ۳,۲۴, ۳,۲۵, ۳,۲۶, ۳,۲۷, ۳,۲۸, ۳,۲۹, ۳,۳۰, ۳,۳۱, ۳,۳۲, ۳,۳۳, ۳,۳۴, ۳,۳۵, ۳,۳۶, ۳,۳۷, ۳,۳۸, ۳,۳۹, ۳,۴۰, ۳,۴۱, ۳,۴۲, ۳,۴۳, ۳,۴۴, ۳,۴۵, ۳,۴۶, ۳,۴۷, ۳,۴۸, ۳,۴۹, ۳,۵۰, ۳,۵۱, ۳,۵۲, ۳,۵۳, ۳,۵۴, ۳,۵۵, ۳,۵۶, ۳,۵۷, ۳,۵۸, ۳,۵۹, ۳,۶۰, ۳,۶۱, ۳,۶۲, ۳,۶۳, ۳,۶۴, ۳,۶۵, ۳,۶۶, ۳,۶۷, ۳,۶۸, ۳,۶۹, ۳,۷۰, ۳,۷۱, ۳,۷۲, ۳,۷۳, ۳,۷۴, ۳,۷۵, ۳,۷۶, ۳,۷۷, ۳,۷۸, ۳,۷۹, ۳,۸۰, ۳,۸۱, ۳,۸۲, ۳,۸۳, ۳,۸۴, ۳,۸۵, ۳,۸۶, ۳,۸۷, ۳,۸۸, ۳,۸۹, ۳,۹۰, ۳,۹۱, ۳,۹۲, ۳,۹۳, ۳,۹۴, ۳,۹۵, ۳,۹۶, ۳,۹۷, ۳,۹۸, ۳,۹۹, ۴,۰۰, ۴,۰۱, ۴,۰۲, ۴,۰۳, ۴,۰۴, ۴,۰۵, ۴,۰۶, ۴,۰۷, ۴,۰۸, ۴,۰۹, ۴,۱۰) به‌م شیوه‌یه: (۲,۸۴, ۲,۷۷, ۲,۸۶, ۳,۱۹, ۳,۳۴, ۳, ۲,۹۴, ۲,۹۶, ۳,۹۶) به‌ده‌هینانی به‌های (T/تائی) هه‌ر یه‌که‌یان به‌م شیوه‌یه: (۲,۴۱۵, ۲,۹۰۸, ۲,۱۱۸, ۲,۷۳۳, ۲,۶۱۱, ۲,۵۱۶, ۲,۶۷۱, ۲,۰۴۹) به‌پیی پرگرامی (SPSS) ی ئاماری، ده‌رکه‌وت، که سه‌رجه‌م ئه‌م کاردانه‌وانه به‌لگه‌داری ئامارییان هه‌یه.

دوهم: هه‌رچی بره‌گه‌ی چوارده‌یه‌مه، دوا‌ی ده‌هینانی به‌های (T/تائی) هه‌که‌ی، به‌پیی پرگرامی (SPSS) ی ئاماری، ده‌رکه‌وت، که به‌لگه‌داری ئاماری نییه.

ئه‌مه‌ش ده‌رخه‌ری ئه‌و راستیه‌یه، که جیاوازی هه‌یه له‌نیوان ئه‌و کاردانه‌وه‌ی، که خویندکارانی قوناغی (۱۱) هه‌یانه، له‌گه‌ل ئه‌و کاردانه‌وانه‌ی، که خویندکارانی قوناغی (۱۰) هه‌یانه، به‌رانبه‌ر به‌شیوازه جیاوازه‌کان که مامۆستایان به‌کاریان هیناون، چونکه له‌ریژه‌ی (۸۸,۸۸) ی کاردانه‌وه‌کاندا جیاوازی هه‌یه، ئه‌مه‌ش سه‌لمینه‌ری ئه‌و راستیه‌یه، که کاردانه‌وه‌ی گوینگر به‌پیی ته‌مه‌ن بۆ شیوازه جیاوازه‌کانی ئاخاوتن ده‌گۆرپیت و جیاوازی تیدا به‌دی ده‌کرپیت، واته، کاردانه‌وه‌ی مندالیک، نه‌وجه‌وانیک، گه‌نجیک، هه‌راشیک، به‌ته‌مه‌نیک، بۆ شیوازه‌کانی ئاخاوتن چونییه‌ک نین. ئه‌مه‌ش ده‌رخه‌ری ئه‌وه‌یه، که کاردانه‌وه به‌رانبه‌ر به‌شیوازه‌کانی ئاخاوتن له‌گه‌ل ته‌مه‌ن راسته‌وانه ده‌گۆرپیت، واته به‌گۆرانی ته‌مه‌نی به‌رانبه‌ر کاردانه‌وه‌که‌ش ده‌گۆرپیت. هه‌رچی بره‌گه‌ی (چوارده‌یه‌م) هه‌لگه‌داری ئاماری نییه، واته له‌م شیوازه‌دا ته‌مه‌ن جیاوازی دروست ناکات.

ئامانجی هه‌وته‌م: (په‌نگدانه‌وه‌ی شیوازه له‌سه‌ر باری ده‌رونی تاک).

بۆ ده‌رخسته‌نی کاریگه‌ری شیوازه به‌کارهینراوه‌کانی ناو فۆرمی راپرسییه‌که، که له‌فۆرمه‌که‌دا ئاماژه‌یان پیکراوه، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته (هاوکۆله‌ی په‌یوه‌ندی پیرسن) مان به‌کارهینراوه، به‌مه‌به‌ستی ده‌رخسته‌نی په‌یوه‌ندی نیوان ئه‌م شیوازه له‌گه‌ل کاریگه‌رییه‌کانیان، دوا‌ی ده‌رخسته‌نی ئه‌نجامه‌کان و به‌کارهینانی (هاوکۆله‌ی په‌یوه‌ندی پیرسن)، که ئه‌نجامه‌که‌ی (۰,۵۵) بو، هه‌بونی به‌لگه‌داری ئاماری له (۰,۵)، ئه‌مه سه‌لمینه‌ری ئه‌وه‌یه، که په‌یوه‌ندییه‌کی راسته‌وانه‌ی تارا‌ده‌یه‌ک لاواز هه‌یه له‌نیوان شیوازه‌کان و کاریگه‌رییه نه‌رینییه‌کان، وه‌ک له‌م خسته‌یه‌ی خواره‌وه‌دا رۆن کراوه‌ته‌وه.

خشتهی ژماره (۲۷) رهنگدانهوهی شیواز لهسه رباری دهرونی تاک

گوراو	ناوهندی ژمیرهیی	لادانی پیوه ر	هاوکولکهی په یوهندی پیرسون	به لگه داری ئاماری له
شیواز	۳۱,۳	۷,۰۹۷	۰,۵۵	ههیه
کاریگه ر	۲۷,۷۵	۵,۹۶۱		

ئهمه ی سه ره وه، دهر خه ری ئه وهیه، که شیوازی ئاخوتن کاریگه ری دهرونی (ئه رینی/نه رینی) له سه ر دهرونی تاکی به رانبه ر ههیه، ههروه ها په یوهندی راسته وانه ههیه له نیوان شیوازه به کارهینراوه کانی ئه م توژیته وهیه له گه ل کاریگه رییه دهرونییه کان، که (۰,۵۵) ه، تاکو ئه م شیوازه زیاته ر به کاربهینرین، کاریگه ری دهرونییه زیاده کات.

ئه نجامه کان:

یه که م: به گویره ی توژیته وه که مان وهک له خشته ی ژماره (۲۷) دا دهرکه وتوه، گه شتینه ئه و ئه نجامه ی، که شیوازی ئاخوتن کاریگه ری دهرونی (ئه رینی/نه رینی) له سه ر دهرونی تاکی به رانبه ر ههیه، ههروه ها په یوهندی راسته وانه ههیه له نیوان شیوازه به کارهینراوه کانی ئه م توژیته وهیه له گه ل کاریگه رییه دهرونییه کان، که (۰,۵۵) ه، تاکو ئه م شیوازه زیاته ر به کاربهینرین، کاریگه ری دهرونییه زیاده کات.

دوهم: دوا ی شیکاری داتا زمانیه کان، به پی پی پرۆگرامی (SPSS) ی شکرده وه ی ئاماری و دهرهیتانی ناوهنده ژمیره یی و ناوهنده گریمانه یی، به های (T/تائی)، دۆزینه وه ی به لگه داری ئاماری دهرکه وت، که گوراوی (په گه ز) له گه ل شیوازی ئاخوتنی به کارهینراو و کاردانه وه که شی پیچه وانه ده گوریت، واته کاریگه ری له سه ر شیوازی ئاخوتنی به کارهینراو و کاردانه وه که شی نییه، به لام گوراوی (ته مه ن) له گه ل شیوازی ئاخوتنی به کارهینراو و کاردانه وه که ی راسته وانه ده گوریت، واته، به گورانی ته مه ن هه م شیوازی ئاخوتن هه م کارداوه که ش ده گوریت. وه له خشته کانی (۱۳، ۱۴، ۲۵، ۲۶) دا پونکراونه وه.

سه ییه م: به پشت به ستنمان به (ناوهنده ژمیره یی به ده سه هاتو)، دهرکه وت، که باوترین برگی (شیوازی) به کارهاتو، بریتیه له: (به ئاسانترین ریگا هه ولی گه یاندنی زانیارییه کان ده دات به بی ئالۆزکردن)، که (ناوهنده ژمیره یی) ه که ی (۳,۰۸) بوه، ههروه ها که مترین شیوازی به کارهاتو، که مامۆستایان به ریژه یه کی که متر پشتیان پی به ستوه بریتیه له: (وانه کانی به نمونه ی چیرۆک و هوکاری هاوکار ده وله مه ند ده کات)، که (ناوهنده ژمیره یی) ه که ی (۲,۵۶) بوه. ئه وه ش سه لمینه ری ئه و راستیه یه، که ئاخپه رانی زمان، بۆ گه یاندنی په یامه کانیان، پشت به شیوازی ئاخوتنی ساده و ئاسان ده به ستن. وهک له خشته ی ژماره (۱) دا پونکراوته وه.

پێشیار:

۱- مامۆستایان زیاتر گرنگی به شیوازی جوانکاری له ئاهاوتندا، شیوازی سه‌رنج‌پراکیشی ئاهاوتن بدهن و به‌کاری به‌هینن، زیاتر دۆستانه و نه‌رم و نیا ن تر په‌یامه‌کانیا ن به‌گه‌یه‌نن.

۲- مامۆستایان زیاتر گرنگی به‌هۆکارانه بدهن، که ده‌بنه هۆی دلخۆشی و ئارامی و ئاسوده‌یی خۆیندکاران.

پاسپاره:

۱- رێژه‌ی (۲۳,۹٪) خۆیندکاران وا بیرده‌که‌نه‌وه، به‌هۆی شیوازی مامۆستاوه توشی بیزاری بون، توێژینه‌وه‌یه‌ک له‌و بواره‌دا ئه‌نجام بدری.

۲- رێژه‌ی (۲۷,۷٪) خۆیندکاران وا هه‌ست ده‌که‌ن، به‌هۆی شیوازی مامۆستاوه توشی شله‌ژانی ده‌رونی بون، توێژینه‌وه‌یه‌ک له‌و بواره‌دا ئه‌نجام بدری.

The impact of various speech styles on high school students' moods

Students of grades (10, 11) of high schools in Ranya as a sample.

Ali qadir hamarash¹ - Rozhan Noori Abdullah²

¹⁺²Kurdish department, Faculty of Education, Koya University, Koya, Kurdistan Region, Iraq.

Abstract

The goal of this study is to, in theory, introduce the daily speech patterns of people in society in an unbiased manner, reflect these various patterns on the minds of other people, and then assess the results of the study.

Theoretical aspects: To describe many styles of communication, such as the aesthetic style of speech (enthusiastic style), gentle speech style (normal), aggressive speech style and threatening speech style to present the notions of (style, speech, psychology). The following speech types are allotted: debate speech, polite speech, impolite speech, taboo speech, indirect communication, formal speech, and informal speech. Practical aspect: In this portion, the findings are examined once the research tool has been prepared, the research sample, the research community, and the tool's reliability and stability have been established. Ranya's six high schools were chosen at random. A total of (600) survey sheets were given out to high school students in both grades (10 and 11). One sample and two independent samples t test are used for the analysis.

Keywords: Style, Speech style, Speech, Psychology.

سه‌رچاوه‌کان:

- اسماعیل وسعید، نازاد علی/سه‌ره‌نگ ابراهیم(۲۰۱۹) ده‌روازه‌یه‌ک بو ده‌رونناسی گشتی، چاپخانه‌ی تاران.
 بۆکانی، صابر بکر(۲۰۱۶) میتودی توژیینه‌وه‌ی زانستی، چاپخانه‌ی چوارچرا - سلیمانی.
 دی سۆسیتر(۲۰۱۸) کورسی له‌زمانه‌وانی گشتی، ونه‌ریمان عه‌بدوللا خۆشناو، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی هیقی، هه‌ولیر.
 ره‌فیق، هاوکارخ، (۲۰۲۰) هونه‌روئه‌ته‌کیتی گفتوگوکردن، چاپی سینیهم، ناوه‌ندی وارقان.
 شمس، هیمن عبدالحمید، (۲۰۰۶) شیوازوده‌ربرین له‌بۆنه‌کومه‌لایه‌تییه‌کان، نامه‌ی ماستر، کولجی په‌روه‌رده، زانکوی کویه.
 شمس، هیمن عبدالحمید، (۲۰۱۳) هه‌ژمونی زمان له‌سه‌ر که‌سیتی کورد په‌ندی پیشینان به‌نمونه، نامه‌ی دکتورا، کولجی په‌روه‌رده، زانکوی کویه.
 عزیز، عزالدین احمد(۲۰۱۴) بنه‌ماکانی ده‌رونزانی گشتی، ده‌زگای چاپ و بلاوکردنه‌وه‌ی رۆژه‌لات، هه‌ولیر.
 فه‌رج، شاخه‌وان جه‌لال(۲۰۱۱) تابو وه‌ک نمونه‌یه‌کی په‌یوه‌ندی نیوان زمان و کلتور، نامه‌ی دکتورا، کولژی زمان، زانکوی سلیمانی.
 کاکل، قیس(۲۰۰۲) په‌یوه‌ندییه‌کانی نیوان دهق، نامه‌ی دکتورا، کولژی ئاداب، زانکوی سه‌لاحه‌دین.
 ابوالعدوس، یوسف(۱۹۹۹) البلاغه و الاسلوبیة، الاهلیة للنشر و التوزیع، ط:۱.
 جلو، الحسین جرنومحمد(۱۹۹۴) اسالیب التشویق والتعزیز فی القرآن الکریم، مؤسسه‌ الرساله، بیروت-شارع سوریا.
 دویدری، رجاء وحید(۲۰۰۸) البحت العلمی(أساسیاته النظریة و ممارسه‌ العلمیة)، ط:۴، دارالفکر-بیروت.
 طعمه، حسن یاسین(۲۰۰۹) اسالیب الاحصاء التطبیقی، دار الصفا للنشر، عمان
 عتیقه، لینا(۲۰۲۱) تطبیق الطریقه‌ المباشرة لترقیة مهارة الکلام بمعهد زمزم سیلونگوک بانیوماس، قسم تعلیم اللغة العربیة والعلوم التدریسیة، الجامعة الاسلامیة الحکومیة بوروکر تو.
 (کاظم و البدری) نور حیدر، احمد عبدالله(۲۰۲۱) الافعال الکلامیة غیر المباشرة عند علم الدین السخاوی، مجلة لارک للفلسفة واللسانیات والعلوم الاجتماعیة، مجلد(۲) عدد(۴۱) السنة(۲۰۲۱)، جامعة الواسط- کلیة الآداب/قسم اللغة العربیة.
 محمد، علی محمد(۱۹۸۳) مقدمة فی البحت الاجتماعی، دار النهضة العربیة، بیروت.
 سرمد، زهره و دیگران(۲۰۰۴) روشهای تحقیق در علوم رفتاری، چاپ نهم؛ مؤسسه‌ حنثشارات آگاه-تهران.
 حسن زاده، رمضان(۲۰۰۳) روشهای تحقیق در علم رفتاری، انتشارات سخن-تهران.
 محسنی، منوچهر(۲۰۰۱) جامعه‌ شناسی عمومی، چاپ هفدهم، انتشارات طهوری، تهران.

Hebron, M. (2004). Mastering the language of literature. New York.

Hudson, R. A. (1986), Social Linguistics, Cambridge University, press: Britain.

Levenson, Stephen. (1983), Pragmatics, Cambridge University, press

Leech, G. N. and Short, M. (1981), Style in Fiction a Linguistics introduction to English Fictional Prose.

London: Longman.

Palmer, F. R. (1976). Semantics. (2^{ed}) Cambridge: Cambridge University Press.

Yule, G. (1985). The study of Language. (2nd ed). Cambridge: Cambridge University Press.